

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 99/2011-86

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. decembra 2013 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o návrhu skupiny 35 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, zastúpenej advokátom JUDr. R. M., B., na vyslovenie nesúladu § 2 ods. 1 v časti slov „znížený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2, § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na vyslovenie nesúladu § 2 ods. 1 v časti slov „znížený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2, § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom, § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a nesúladu vypustenia § 85 zo zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (čl. II zákona č. 500/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou v spojení s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, za účasti Národnej rady Slovenskej republiky ako účastníka konania a vlády Slovenskej republiky ako vedľajšieho účastníka, takto

r o z h o d o l :

1. Ustanovenia § 2 ods. 1 v časti „znížený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2 a § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov **n i e s ú** v súlade s čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Vo zvyšnej časti návrhu skupiny 35 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a generálneho prokurátora Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. PL. ÚS 99/2011-27 z 22. júna 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie návrh skupiny 35 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „skupina poslancov“ alebo „navrhovatelia“) na vyslovenie nesúladu ustanovení § 2 ods. 1 v časti „znížený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2 a § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 120/1993 Z. z.“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

2. Uznesením č. k. PL. ÚS 103/2011-16 z 21. septembra 2011 ústavný súd prijal podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie aj návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) na vyslovenie nesúladu ustanovení § 2 ods. 1 v časti slov „znížený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2 a § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a nesúladu vypustenia § 85 zo zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov [čl. II zákona č. 500/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 500/2010 Z. z.“) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou v spojení s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Uznesením č. k. PL. ÚS 103/2011-43 z 21. septembra 2011 ústavný súd spojil na spoločné konanie konania vedené pod sp. zn. PL. ÚS 99/2011 a sp. zn. PL. ÚS 103/2011 s tým, že spoločné konanie bude ďalej vedené pod sp. zn. PL. ÚS 99/2011.

4. Podstatou návrhu je tvrdenie, že nový vzorec pre výpočet platov sudcov a ústavných sudcov a zmrazenie platov v roku 2011 je v nesúlade s ústavným princípom nezávislosti súdov a sudcov a s princípom právneho štátu.

Návrh skupiny poslancov (body 5 – 27 nálezu)

5. Návrh skupiny poslancov sa otvára citáciami relevantných ustanovení zákona č. 120/1993 Z. z., ktoré sú nevyhnutné pre porozumenie veci, a preto ich ústavný súd v zásade prevezme. Návrh teda uvádza, že účelom zákona č. 120/1993 Z. z. podľa ustanovenia § 1 je upraviť platy, funkčné príplatky, paušálne náhrady a náhrady ďalších výdavkov poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „národná rada“), prezidenta Slovenskej republiky, členov vlády Slovenskej republiky (ďalej aj „vláda“),

sudcov ústavného súdu, ostatných sudcov Slovenskej republiky, predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a generálneho prokurátora tak, aby bola zvýraznená reálna deľba štátnej moci a rovnosť jej jednotlivých zložiek.

6. Zákon č. 120/1993 Z. z. ďalej ustanovuje vymeriavací základ, od ktorého sa odvodzujú platy sudcov ústavného súdu, ako aj ostatných súdov. Týmto vymeriavacím základom je plat poslanca Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „poslanec“ alebo „poslanec národnej rady“). Podľa doterajšej právnej úpravy § 2 ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. účinnnej do 31. decembra 2010 poslancovi národnej rady patrí plat vo výške 3-násobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok, zaokrúhlenej nahor na celé euro. Nová napadnutá právna úprava zachovala vymeriavací základ vo výške 3-násobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve, avšak zaviedla zníženie uvedené v § 2 ods. 2 citovaného zákona. Podľa prechodných ustanovení k právnej úprave účinnnej od 1. januára 2011 sa pre zníženie vymeriavacieho základu podľa § 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z. použije ustanovenie uvedené v § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z., podľa ktorého v roku 2011 zníženie podľa § 2 ods. 2 je 15 %.

7. V zmysle ustanovenia § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. došlo teda k zníženiu vymeriavacieho základu – platu poslanca národnej rady o 15 %, od ktorého sa odvodzujú aj platy sudcov ústavného súdu a ostatných súdov.

8. Podľa § 16 ods. 1 prvej vety zákona č. 120/1993 Z. z. sudcovi ústavného súdu patrí plat vo výške 1,3-násobku platu poslanca mesačne.

Podľa § 23 ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. priemerným platom sudcu Slovenskej republiky je plat poslanca uvedený v § 2. Podľa § 23 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z. platové pomery sudcov Slovenskej republiky ustanoví podľa zásady uvedenej v odseku 1 osobitný predpis. Osobitným predpisom, ktorý ustanovil platové pomery sudcov, je zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“ alebo „zákon č. 385/2000 Z. z.“).

Podľa § 66 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. základným platom sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) a sudcu Špecializovaného trestného súdu (ďalej aj „špecializovaný súd“) je plat rovnajúci sa 1,3-násobku platu poslanca národnej rady mesačne, ktorý mu patrí od prvého dňa mesiaca, v ktorom bol na najvyšší súd alebo Špecializovaný trestný súd pridelený alebo preložený.

Podľa § 67 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. priemerným platom sudcu podľa osobitného predpisu sa rozumie plat v 1. platovej skupine a v 3. platovom stupni. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že priemerným platom sudcu je plat vo výške 100 percent platu poslanca Národnej rady. Od tejto sumy sa odvodzujú platy sudcov na ostatných súdoch (krajských a okresných).

Podľa § 67 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. základný plat sudcov zaradených do jednotlivých platových stupňov a jednotlivých platových skupín sa určuje z priemerného platu podľa osobitného predpisu (plat poslanca národnej rady) tak, že sudcovia okresných súdov a krajských súdov sa na potreby určenia základného platu zaraďujú do dvoch platových skupín a do siedmich platových stupňov. Sudcovia okresných súdov sa zaraďujú do platovej skupiny I a sudcovia krajských súdov sa zaraďujú do platovej skupiny II. Do siedmich platových stupňov sa sudcovia zaraďujú podľa dĺžky praxe rozhodujúcej na zaradenie do príslušného platového stupňa.

9. Z ustanovenia § 67 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. teda vyplýva, že sudcom krajských súdov v platovej skupine II patrí základný plat v prvom až siedmom platovom stupni v rozpätí 95 % až 125 % priemerného platu sudcu. Sudcom okresných súdov zaradených v platovej skupine I patrí základný plat v prvom až siedmom platovom stupni v rozpätí 90 % až 120 % priemerného platu. Podľa ustanovenia § 71 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. základný plat sudcov najvyššieho súdu a ostatných sudcov a funkčný príplatok podľa tohto zákona tvoria funkčný plat sudcu. Podľa § 84 zákona č. 385/2000 Z. z. znížiť funkčný plat sudcu možno len na základe právoplatného rozhodnutia disciplinárneho súdu.

10. Z praktického hľadiska sa sudcovi určuje plat v závislosti od priemerného platu sudcu, ktorý je odvodený od platu poslanca vo výške 3-násobku priemernej mzdy

v národnom hospodárstve za predchádzajúci kalendárny rok. Pre účely výpočtu platu sudcu do 31. decembra 2010 sa priemerný plat sudcu vždy určoval na základe už uvedených ustanovení, a to aj napriek tomu, že pre vybrané skupiny ústavných činiteľov došlo k zníženiu, resp. zmrazeniu platov. Podľa § 29e ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. poslancovi, poslancovi Európskeho parlamentu, prezidentovi a členovi vlády patrí v roku 2009 plat vo výške určenej v roku 2008. V roku 2009 bol na základe uvedeného ustanovenia odchyľne určený plat uvedených ústavných činiteľov (poslanec, poslanec Európskeho parlamentu, prezident Slovenskej republiky a člen vlády), a to tak, že vymeriavacím základom pre určenie výšky platov nebola priemerná mzda v národnom hospodárstve za rok 2008, ale zotrvala úprava zo základu za rok 2007. Absenciou zvýšenia došlo k praktickému zníženiu platu pre už uvedených ústavných činiteľov o 8,1 %.

11. Zákonodarca v tom čase správne identifikoval možný zásah do moci súdnej a prípadný rozpor s ústavou a v zmysle uvedeného prijal § 29e ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z., podľa ktorého ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na ostatných ústavných činiteľov a osoby, s výnimkou odseku 3, ktorých plat sa odvodzuje z platu poslanca; ich plat v roku 2009 sa určí podľa § 2 a § 27. Na základe uvedeného ustanovenia boli účinky zníženia platov v roku 2009 vylúčené vo vzťahu k ostatným ústavným činiteľom, medzi ktorými boli sudcovia ústavného súdu, ostatní sudcovia, ako aj generálny prokurátor. Pre týchto sa teda určil základný plat v nezníženej výške, ktorého vymeriavacím základom – priemerným platom bol 3-násobok priemernej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve za rok 2008.

12. Pre rok 2010 sa prijala obdobná právna úprava. Podľa § 29f ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. poslancovi, poslancovi Európskeho parlamentu, prezidentovi a členovi vlády patrí v roku 2010 plat vo výške určenej v roku 2008. V roku 2010 bol na základe uvedeného ustanovenia odchyľne určený plat uvedených ústavných činiteľov (poslanec, poslanec Európskeho parlamentu, prezident a člen vlády), a to tak, že vymeriavacím základom pre určenie výšky platov nebola priemerná mzda v národnom hospodárstve za rok 2009, ale zotrvala úprava zo základu za rok 2007. Absenciou zvýšenia, došlo prakticky k ďalšiemu zníženiu platu pre už uvedených ústavných činiteľov o ďalšie 3 %.

13. Aj v tejto právnej úprave však zákonodarca vylúčil účinky zníženia platov na ostatných ústavných činiteľov, okrem iného aj sudcov ústavného súdu a ostatných sudcov, ako aj generálneho prokurátora. Pre týchto právna úprava účinná od 1. januára 2010 ponechala pre rok 2010 základný plat v nezníženej výške, ktorého vymeriavacím základom – priemerným platom bol 3-násobok priemernej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve za rok 2009.

14. Napadnutá právna úprava sa od doterajších právnych úprav znižovania platov ústavných činiteľov líši okrem iného najmä v osobnom rozsahu, t. j. na aké subjekty sa znižovanie vzťahuje. Kým právne úpravy účinné k 1. januáru 2009 (§ 29e ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z.) a k 1. januáru 2010 (§ 29f ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z.) sa týkali len znižovania platov predstaviteľov výkonnej a zákonodarnej moci (poslanec, poslanec Európskeho parlamentu, prezident a člen vlády), napadnutá právna úprava znižuje platy aj predstaviteľom moci súdnej.

15. S účinnosťou od 1. januára 2011 prijala národná rada právnu úpravu, podľa ktorej sa priemerný plat sudcu zníži v dôsledku § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. o 15 %. Následne sa pre rok 2011 zvýši plat sudcu ústavného súdu (§ 29g ods. 4 zákona č. 120/1993 Z. z.) o 5 %, rovnako sa o 5 % zvýši priemerný plat sudcu (§ 29g ods. 8 zákona č. 120/1993 Z. z.), ako aj plat sudcu najvyššieho súdu a sudcu špecializovaného súdu. Z už uvedeného vyplýva, že v roku 2011 sa plat sudcu ústavného súdu, ako aj platy sudcov ostatných súdov znížia. Pre roky 2012 a nasledujúce prijal zákonodarca mechanizmus, na základe ktorého bude výška platu ústavných činiteľov znížená v závislosti od podielu schodku rozpočtu verejnej správy Slovenskej republiky a hrubého domáceho produktu Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, zverejneného Európskou komisiou (Eurostatom) v apríli kalendárneho roka, na ktorý sa plat poslanca vypočítava (§ 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z.). Zníženie platov v ďalších rokoch (od r. 2012) sa teda viaže na vývoj schodku rozpočtu verejnej správy v závislosti od HDP.

16. Pokiaľ ide o rozpor napadnutých ustanovení zákona s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy, navrhovatelia považujú za neprijateľné, aby výkonná a zákonodarná moc redukovali alebo inak obmedzovali podmienky odmeňovania sudcov, pretože je to v rozpore s princípom trojdelenia moci v demokratickom štáte a nezávislosti súdnej moci. Hmotné zabezpečenie sudcov musí byť chápané ako stabilné a neredukovateľné, nesmie sa stať pohyblivým činiteľom, s ktorým môže výkonná a zákonodarná moc ľubovoľne nakladať. Možno tvrdiť, že nezávislosť a nestrannosť sú nevyhnutnými atribútmi súdnej moci a je možné ich považovať za ústavné zásady. Jednou zo záruk sudcovskej nezávislosti je pritom aj platové ohodnotenie sudcov tak, ako to vyplýva z § 4 ods. 2 zákona o sudcoch, podľa ktorého štát zabezpečuje nezávislosť sudcov aj ich hmotným zabezpečením.

17. Navrhovatelia sú toho názoru, že znížením platov sudcov dochádza k narušovaniu ich právnej istoty v ich vlastnom materiálnom zabezpečení a zasahuje sa tým do nezávislosti sudcovskej moci. Podľa názoru ústavného súdu „plat sudcu by mal byť stabilnou a nemanipulovateľnou veličinou a nemal by byť pohyblivým faktorom, s ktorým môže kalkulovať aktuálne vládne zoskupenie. Zásahy zákonodarcu do oblasti materiálneho zabezpečenia sudcov, za ktoré možno považovať aj platové reštrikcie, resp. zmrazenie platov, či odopieranie zákonom ustanovenej zložky platu, narúšajú právnu istotu sudcov“ (PL. ÚS 12/05).

18. Od účinnosti zákona č. 120/1993 Z. z. sa zníženie platov nikdy nerealizovalo. Navrhovatelia v tejto súvislosti zníženie platov vidia ako zásah do základnej právnej istoty sudcu na zákonom priznaný plat. Doterajší platový základ zodpovedajúci trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy je tým objektívnym východiskom, ktorý sa od roku 1993 osvedčil. Trojnásobok nominálnej mesačnej mzdy je objektívnym ukazovateľom, ktorý objektívne a bez zásahu inej moci automaticky reaguje na stav v spoločnosti. Plat sudcu určený výlučne za pomoci tohto ukazovateľa bude spĺňať požiadavky na primerané hmotné zabezpečenie sudcu kopírujúce vývoj v iných povolaniach (teda aj právnických). Záruku nestranného a nezávislého rozhodovania súdov môže Slovenská republika naplniť len vtedy, pokiaľ bude sudca po materiálnej stránke zabezpečený spôsobom, ktorý bude zodpovedať stavu a vývoju odmeňovania v iných právnických povolaniach (notár, exekútor,

advokát). Podľa názoru navrhovateľov intenzita zásahu do platových pomerov sudcov dosiahla takú úroveň, že možno jednoznačne konštatovať rozpor s ústavným princípom nezávislosti sudcov.

19. Zabezpečenie stability a nezávislosti odmeňovania sudcov je nevyhnutné aj z hľadiska osobitného postavenia sudcov. Sudcovia majú svoj plat ako jediný zdroj príjmu. Základom sudcovskej nezávislosti počas celej doby výkonu funkcie sudcu, často ako celoživotného povolania, je hmotné zabezpečenie založené výlučne na plate sudcu. Sudca nemôže byť preto závislý na krátkodobých zmenách politických rozhodnutí a nálad rôznych politických zoskupení. Napadnutými ustanoveniami sa teda nielenže znižujú platové nároky sudcov v roku 2011, ale ich nároky budú závislé od vývoja makroekonomických ukazovateľov v štáte, za ktoré zodpovednosť nesie vláda a národná rada. Navyše, právna úprava spôsobuje ohrozenie, že kedykoľvek môže vzniknúť podozrenie z možného rozporu záujmov, keď sudca rozhoduje v právnych veciach, ktoré majú vplyv na rozpočet verejnej správy. Takýto možný rozpor záujmov nemožno nijakým spôsobom u žiadneho sudcu vylúčiť, keďže rozpor záujmov vzniká na oboch stranách zo zákona (povinnosť rozhodnúť vo veci, právo na odmeňovanie v zmysle napadnutej právnej úpravy).

20. Rozpor s princípmi právneho štátu vidia navrhovatelia najmä v tom, že napadnutou právnou úpravou sa znižujú už priznané základné platy sudcov. Základný plat sudcu sa v dôsledku schválenia napadnutej právnej úpravy vracia do stavu pred valorizáciou, ktorá prebehla v rokoch 2010 a 2009, hoci táto valorizácia bola sudcom podľa zákona priznaná (na rozdiel od iných ústavných činiteľov – poslancov, poslancov Európskeho parlamentu atď.). Z uvedeného dôvodu teda jednoznačne dochádza k porušeniu princípu právnej istoty. Dôsledkom zníženia vymeriavacieho základu podľa napadnutej právnej úpravy je zníženie už priznaného nároku, a to základného (a teda aj funkčného) platu sudcu priznaného podľa doterajších právnych predpisov k 1. januáru 2010. Podľa § 71 zákona č. 385/2000 Z. z. funkčný plat, jeho výšku a zloženie oznámi správa súdu sudcovi písomne. Oznámenie v zmysle citovaného ustanovenia má formu a povahu individuálneho správneho aktu. V zmysle uvedeného vzniká sudcovi právny nárok na výplatu platu vo výške stanovenej v oznámení vydanom v súlade s § 71 zákona č. 385/2000 Z. z.

21. Napadnutá právna úprava je v priamom rozpore s § 84 zákona č. 385/2000 Z. z., podľa ktorého znížiť funkčný plat sudcu možno len na základe právoplatného rozhodnutia disciplinárneho súdu. Funkčný plat sudcu zahŕňa podľa § 71 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. základný plat sudcu a funkčný príplatok. Pokiaľ teda právna úprava uvedená v zákone č. 120/1993 Z. z. upravuje zníženie základného platu sudcu, a tým aj funkčného platu sudcu, v súčasnosti platná právna úprava § 84 zákona č. 385/2000 Z. z. upravuje zákaz možnosti zníženia funkčného platu sudcu. Z uvedeného vyplýva jednoznačný, vzájomný rozpor oboch právnych úprav rovnakej právnej sily, čo je v rozpore s princípom právneho štátu vyplývajúcim z čl. 1 ods. 1 ústavy. Zákon č. 120/1993 Z. z. je všeobecným právnym predpisom, *lex generalis*, na ktorý nadväzuje špeciálny právny predpis, a to zákon č. 385/2000 Z. z., najmä špeciálnou úpravou týkajúcou sa sudcov v ustanovení § 84 zákona č. 385/2000 Z. z., podľa ktorého znížiť funkčný plat sudcu možno len na základe právoplatného rozhodnutia disciplinárneho súdu.

22. Je neprípustné, aby sa všeobecná právna úprava dostala do rozporu so špeciálnou právnou úpravou a špeciálna právna úprava má vždy aplikačnú prednosť i pri vnútorných konfliktoch právnych predpisov. Navrhovatelia v návrhu zdôrazňujú, že § 84 zákona č. 385/2000 Z. z. má aplikačnú prednosť a je vyjadrením ústavnej zásady nezávislosti súdnictva. Nemožno prijať teda argument, že sa použije právna úprava uvedená v zákone č. 120/1993 Z. z. ako *lex specialis*, a to aj vzhľadom na to, že by v takom prípade išlo aj o nepriamu novelizáciu zákona iným zákonom, výslovne zakázanú v zmysle Legislatívnych pravidiel vlády Slovenskej republiky (ďalej len „legislatívne pravidlá“). Podľa čl. 10 legislatívnych pravidiel nepriama novelizácia zákona, t. j. zmeny a doplnenie iného zákona ustanoveniami navrhovaného zákona bez uvedenia jeho úplnej citácie v samostatnom článku označenom rímskou číslicou (číslicami), je neprípustná. Aj uvedená skutočnosť potvrdzuje, že schválenie napadnutej právnej úpravy porušilo základné princípy právneho štátu.

23. V súlade s už uvedeným napadnutou právnou úpravou sa znižujú už priznané nároky sudcov. Zákonodarca a ani predkladateľ návrhu zákona (vláda) nepreukázali, že by

tak vážny zásah do súdnej moci a zásah do hmotného zabezpečenia sudcov boli odôvodnené závažnými okolnosťami z hľadiska hospodárskych výsledkov štátu [predkladateľom návrhu zákona (Tlač 146, V. volebné obdobie) bola skupina poslancov, pričom vláda s návrhom s pripomienkami súhlasila, pozn.]. Keďže zákonodarca a navrhovateľ nepreukázali, že takéto zmeny sú absolútne nevyhnutné vzhľadom na potreby ekonomiky štátu, je zníženie zákonného platu sudcov podľa názoru navrhovateľov porušením zákazu svojvôle v činnosti štátneho orgánu. Priznané nároky sudcov na také materiálne zabezpečenie, ktoré nemôže byť svojvoľne menené, je nutné chápať ako *conditio sine qua non* v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte. Je teda zrejmé, že aj zmena zákona upravujúca platové pomery sudcov je povinná rešpektovať ústavou upravenú a garantovanú nezávislosť súdnej moci a sudcovskú nezávislosť v zmysle čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy.

24. Národná rada schválením napadnutej právnej úpravy prekročila svoju právomoc danú v čl. 2 ods. 2 ústavy. Ústavný súd 5. februára 1998 (uznesenie sp. zn. I. ÚS 3/98) podal tento výklad: „Len taký postup orgánu štátu, ktorý zohľadňuje ústavné princípy citovaného ustanovenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky spôsobom a v rozsahu uvedenom vyššie pod bodom 1, je naplnením princípu právnej istoty ako nedielnej súčasti právneho štátu v zmysle čl. 1 ústavy.“ Základnou podmienkou v materiálnom právnom štáte je dôsledné dodržiavanie kompetencií orgánmi verejnej moci. Národná rada Slovenskej republiky schválením napadnutých ustanovení zákona č. 120/1993 Z. z. nekonala na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanovil zákon. Národná rada Slovenskej republiky prekročila svoje kompetencie, a to prijatím právnej úpravy, ktorá je v priamom rozpore s citovanými článkami ústavy.

25. Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti a argumenty skupina poslancov navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

«Ustanovenie § 2 ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení zákona č. 500/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov v časti slov „znížený podľa ods. 2“, nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy, s čl. 2 ods. 2 Ústavy, s čl. 141 ods. 1 Ústavy a s čl. 144 ods. 1 Ústavy.

Ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení zákona č. 500/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy, s čl. 2 ods. 2 Ústavy, s čl. 141 ods. 1 Ústavy a s čl. 144 ods. 1 Ústavy.

Ustanovenie § 29g ods. 1, 4, 8, 9 zákona č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení zákona č. 500/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy, s čl. 2 ods. 2 Ústavy, s čl. 141 ods. 1 Ústavy a s čl. 144 ods. 1 Ústavy.»

26. Skupina poslancov súčasne navrhla, aby ústavný súd podľa čl. 125 ods. 2 ústavy v spojení s § 38 ods. 2 zákona o ústavnom súde pozastavil účinnosť napadnutých ustanovení zákona č. 120/1993 Z. z. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 99/2011-27 návrhu vyhovel a pozastavil účinnosť § 2 ods. 1 v časti „znížený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2, § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z. (uverejnené pod č. 236/2011 Z. z.).

27. Právny zástupca skupiny poslancov ešte doplnil podanie zaslaním Rezolúcie Európskej asociácie sudcov zo 4. septembra 2011 (pozri bod 72), ako aj výzvy Združenia sudcov Slovenska zo 14. septembra 2011. Združenie sudcov Slovenska upriamuje vo svojej výzve pozornosť na „Rezolúciu o súlade noviel zákonov a navrhovaných noviel zákonov týkajúcich sa právnej úpravy postavenia sudcov v Slovenskej republike s medzinárodnými štandardami o sudcovskej nezávislosti“ Európskej asociácie sudcov prijatú na rokovaní v Istanbule 4. septembra 2011. V časti týkajúcej sa platových pomerov sudcov sa uvádza, že

je potrebné zabezpečenie odmeňovania sudcov zodpovedajúce vážnosti ich profesie a stupňu ich zodpovednosti vo výške, ktorá ich chráni pred tlakom namiereným na ovplyvňovanie ich rozhodnutí a všeobecne na ich správanie pri výkone ich funkcie, zabezpečujúce aspoň minimálne zvyšovanie plátov v súvislosti so zvyšovaním životných nákladov a zároveň neprijímať žiadne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť už uvedené princípy, ktoré sú základnými pre zachovanie demokracie a právneho štátu.

Návrh generálneho prokurátora (body 28 – 47 nálezu)

28. Generálny prokurátor v odôvodnení svojho návrhu uviedol, že zákon č. 120/1993 Z. z. v § 23 ustanovuje platové pomery sudcov súdov Slovenskej republiky. V § 23 ods. 1 ustanovuje, že priemerným platom sudcu Slovenskej republiky je plat poslanca uvedený v § 2; v § 23 ods. 2 ustanovuje, že platové pomery sudcov Slovenskej republiky ustanoví podľa zásady uvedenej v odseku 1 osobitný predpis. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 385/2000 Z. z. Suma priemerného platu sudcov určená na základe § 23 zákona č. 120/1993 Z. z. je rozhodujúcim kritériom na určenie základného platu sudcov, a tým ich funkčného platu a ďalších nárokov, ale aj postihov a sankcií spojených s výkonom funkcie sudcu, a rozhodujúcim kritériom na určenie výšky príplatku k dôchodku za výkon funkcie sudcu a príplatku k dôchodku pozostalých.

29. Do 31. decembra 2010 pravidlá na určenie platových pomerov sudcov boli ustanovené tak, aby reagovali na vývoj priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky, a to prostredníctvom: 1. inštitútu platu poslanca za predchádzajúci kalendárny rok (§ 23 v spojení s § 2 zákona č. 120/1993 Z. z. a § 84 zákona č. 385/2000 Z. z.), 2. valorizácie základného platu sudcov za podmienok ustanovených zákonom (§ 27 zákona č. 120/1993 Z. z. a § 85 zákona č. 385/2000 Z. z.).

30. Plat poslanca určený na základe § 2 zákona č. 120/1993 Z. z. nemožno považovať za skutočný plat poslanca národnej rady, za celkovú odmenu za výkon jeho mandátu. Je to len právny inštitút, na základe ktorého sa určujú platové pomery samotných poslancov a tých ústavných činiteľov a ďalších osôb, o ktorých to ustanovuje zákon.

31. Do 31. decembra 2010 plat poslanca ako právny inštitút predstavovala výlučne suma vo výške 3-násobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zaokrúhlená nahor na celé euro (§ 2 ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z.). Doteraz priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky v každom roku zaznamenala nárast, preto postupne rástla aj suma priemerného platu sudcov. Tento nárast priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky doteraz ani raz neprekročil 10 % v kalendárnom polroku, ktorý predchádzal kalendárnemu polroku, v ktorom sa plat vyplácal. Preto ešte ani raz nedošlo k valorizácii základného platu sudcov v zmysle právnej úpravy § 27 zákona č. 120/1993 Z. z. a § 85 zákona č. 385/2000 Z. z.

32. Nikdy však nedošlo ani k takému zníženiu priemerného platu sudcov, ktoré by v konečnom dôsledku znamenalo, že sudca dostane nižšiu odmenu za výkon funkcie sudcu v porovnaní s predchádzajúcim kalendárnym rokom. Zníženie sumy priemerného platu sudcov automaticky znamená zníženie základného platu každého sudcu, a tým aj jeho funkčného platu (základný plat je zložkou funkčného platu sudcu). Pritom zníženie funkčného platu sudcu inak ako v disciplinárnom konaní priamo vylučuje platné znenie § 84 zákona č. 385/2000 Z. z., ktoré ustanovuje, že znížiť funkčný plat sudcu možno len na základe právoplatného rozhodnutia disciplinárneho súdu.

33. Zákonodarca sa zrejme necítil byť viazaný ani len právnou úpravou, ktorú sám schválil, a zákon č. 500/2010 Z. z. sa rozhodol schváliť v znení, na základe ktorého reálne došlo k zníženiu priemerného platu sudcov, a tým aj k zníženiu základného platu sudcov, ich funkčného platu, výšky príplatku k dôchodku za výkon funkcie sudcu a ďalších peňažných nárokov spojených s výkonom funkcie sudcu. Samozrejme, tým došlo aj k zníženiu prípadných peňažných postihov a sankcií za pochybenia pri výkone funkcie sudcu. Zákonodarca tak schválením zákona č. 500/2010 Z. z. v podstate znížil príjem sudcom, ktorí riadne vykonávajú svoje sudcovské povinnosti, a zvýšil príjem tým sudcom, ktorí pochybili a voči ktorým sa uplatňuje disciplinárna zodpovednosť či iná zodpovednosť za ich protiprávne konanie. Uvedené jednoznačne vyplýva z právnej úpravy ustanovenej

zákonom č. 500/2010 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2011. Zákon č. 500/2010 Z. z. doterajšiu právnu úpravu § 2 ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky nahrádza s účinnosťou od 1. januára 2011 novým znením § 2 v odsekoch 1 a 2.

34. Na sudcov sa s účinnosťou od 1. januára 2011 vzťahuje prechodné ustanovenie § 29g ods. 1, 4, 8 a 9 (čl. I) zákona č. 500/2010 Z. z. v tomto znení:

(1) V roku 2011 zníženie podľa § 2 ods. 2 je 15 %.

(4) V roku 2011 patrí mesačne sudcovi ústavného súdu plat vo výške 1,3-násobku platu poslanca zvýšeného o 5 %.

(8) V roku 2011 je priemerným platom sudcu plat poslanca zvýšený o 5 %.

(9) V roku 2011 je základným platom sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a sudcu Špecializovaného trestného súdu plat vo výške 1,3 násobku platu poslanca zvýšeného o 5 %.

35. Súčasne zákon č. 500/2010 Z. z. v čl. II vypúšťa ustanovenie § 85 zo zákona č. 385/2000 Z. z. Toto ustanovenie doteraz poskytovalo sudcom záruku na úpravu ich základného platu. Konkrétne, na zvýšenie ich základného platu o príslušné percento v prípade, ak v rozhodujúcom období (predchádzajúci polrok) sa zvýši priemerný plat zamestnanca národného hospodárstva Slovenskej republiky viac ako o 10 %.

36. Generálny prokurátor namieta ústavnosť vyznačenej právnej úpravy vo vzťahu k sudcom. Takúto právnu úpravu považuje za neprípustný zásah do ústavne garantovaného princípu nezávislosti súdnej moci. Suma priemerného platu sudcov určená na rok 2011 podľa mechanizmu ustanoveného v prechodnom ustanovení § 29g ods. 1, 4, 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z. v znení zákona č. 500/2010 Z. z. je nižšia oproti roku 2010 i predchádzajúcim rokom. Generálny prokurátor zdôrazňuje, že zákonodarca ustanovil na rok 2011 zníženie platových pomerov sudcov, navyše, toto zníženie nemá iba prechodný charakter – časovo nie je ohraničené. Suma priemerného platu sudcu, ktorá by bola určená v roku 2012 a nasledujúcich na základe mechanizmu ustanoveného v § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 120/1993 Z. z. v znení zákona 500/2010 Z. z., by bola nevyhnutne nižšia ako suma určená

na základe doterajšieho mechanizmu. Zníženie platu a rozsah jeho zníženia je totiž *expressis verbis* zakotvený do dikcie § 2 ods. 1 a § 2 ods. 2 písm. a) až c) a osobitne vo vzťahu k sudcom aj v prechodnom ustanovení § 29g ods. 1, 4, 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z. v znení zákona č. 500/2010 Z. z. Okrem toho nová právna úprava trvalo odníma doterajšie právo sudcov na valorizáciu ich základných platov, ak by nastali podmienky ustanovené v doterajšom znení § 85 zákona č. 385/2000 Z. z.

37. Uvedené podľa generálneho prokurátora znamená, že nová zákonná úprava priamo ustanovuje zníženie doterajšieho priemerného platu sudcu, t. j. znižuje základ pre výpočet základného platu sudcov, ich funkčných platov, príplatkov k dôchodku za výkon funkcie sudcu a ďalších peňažných nárokov vyplývajúcich z výkonu funkcie sudcu a celkovo zhoršuje materiálne zabezpečenie sudcov. Toto celkové zhoršenie doterajšieho materiálneho zabezpečenia sudcov zákonodarca ustanovil svojvoľne ako nové opatrenie trvalého charakteru, teda bez ohľadu na ďalší vývoj ekonomickej situácie v štáte.

38. Namietaná právna úprava platové pomery sudcov podmieňuje vývojom schodku rozpočtu verejnej správy a hrubého domáceho produktu. Zákonodarca si zrejme dostatočne neuvedomil skutočnosť, že rozhodovacia činnosť sudcov má vplyv na štátny rozpočet. V trestnom konaní sú sudcovia oprávnení ukladať peňažné tresty a tresty prepadnutia majetku; právnickým osobám ochranné opatrenia – zhabanie peňažnej čiastky (až do sumy 1 660 000 eur) a zhabanie majetku. Suma peňažného trestu a zhabanej peňažnej čiastky pripadá štátu, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná (§ 57 ods. 2 a § 83a ods. 5 Trestného zákona). Vlastníkom prepadnutého majetku a zhabaného majetku sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná (§ 59 ods. 2 a § 83b ods. 6 Trestného zákona). Vo veciach správneho súdnictva súdy preskúmajú zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, teda aj zákonnosť uložených pokút a iných sankcií za spáchanie správnych deliktov (daňové delikty, colné delikty a iné porušenia zákonných povinností v oblasti verejnej správy), a to vo výške aj niekoľko miliónov či desiatok miliónov eur. Výnosy z pokút či iných sankcií uložených za správne delikty sú spravidla príjmom štátneho rozpočtu. V občianskoprávných veciach vrátane

obchodných vecí rozhodujú spory aj s hodnotou niekoľko desiatok miliónov eur a, samozrejme, aj spory, ktorých účastníkom je štát. Osobitnú kategóriu predstavujú spory zo zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Z uvedeného vo väzbe na novú právnu úpravu jednoznačne vyplýva, že rozhodovacia činnosť sudcov môže ovplyvniť aj ich vlastné platové pomery. Táto skutočnosť nevyhnutne vedie k spochybneniu nezávislosti a nestrannosti súdnictva a k spochybňovaniu objektivity súdnych rozhodnutí, a to vo všeobecnosti, nielen zo strany tých účastníkov či strán konania, v neprospech ktorých bolo vynesené súdne rozhodnutie. Sudca v rozhodovacom procese nielenže sám musí byť nezávislým a nestranným, ale mal by byť takto vnímaný aj verejnosťou. Ústavná zásada nezávislosti a nestrannosti súdov a sudcov patrí k imanentným znakom demokratického právneho štátu, musí byť striktne dodržiavaná a žiadnym zákonom nesmie byť spochybňovaná. Z tohto dôvodu zákonodarca nesmie prijať takú právnu úpravu vzťahujúcu sa na platy sudcov, na základe ktorej by platové pomery sudcov boli závislé od podielu rozpočtu verejnej správy a hrubého domáceho produktu. Inými slovami, rozhodovacia činnosť súdov nesmie mať žiadny vplyv na kritérium, od ktorého závisí, aký bude plat sudcov v konkrétnom kalendárnom roku. Rozhodovacia činnosť súdov nielenže nesmie mať vplyv na platové pomery sudcov, ale nesmie byť takto čo i len vnímaná verejnosťou.

39. Namietaná právna úprava nerešpektuje ani ďalšie zo základných princípov právneho štátu – princíp právnej istoty a princíp proporcionality. Sudcom musí byť garantované ich legitímne právo na platové pomery primerané vážnosti ich funkcie. Ich platové pomery nesmú byť svojvoľne zo strany zákonodarnej a výkonnej moci zneisťované, dokonca znižované, a to pod rúškom ozdravovania verejných financií. Peňažné prostriedky ušetrené z platov sudcov sú vo vzťahu k príjmom a výdavkom štátneho rozpočtu Slovenskej republiky úplne zanedbateľné. Pritom platová reštrikcia sudcov je ustanovená na časovo neobmedzené obdobie, teda nejde o platovú reštrikciu odôvodnenú výnimočnými okolnosťami – zložitou finančnou situáciou v štáte. Skutočnosť, že platová reštrikcia sudcov nebola nevyhnutná, potvrdzuje aj fakt, že zákonodarca neznižil platové pomery zamestnancov v oblasti štátnej správy – zamestnancov, na ktorých sa vzťahuje zákon

č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, ani príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, príslušníkov Policajného zboru, príslušníkov Slovenskej informačnej služby, príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže, príslušníkov Národného bezpečnostného úradu, colníkov a profesionálnych vojakov (pozri napr. § 5 zákona č. 498/2010 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2011).

40. V nadväznosti na uvedené generálny prokurátor pripomína, že zníženie základne pre výpočet platu sudcov znamená zníženie jediného zdroja príjmov sudcov. Sudcovia vykonávajú funkciu sudcu ako svoje povolanie (čl. 137 ods. 2 a čl. 145a ods. 2 ústavy). Na rozdiel od tejto právnej úpravy právna úprava vzťahujúca sa na poslancov nebráni tomu, aby poslanci popri výkone poslaneckého mandátu boli aj v riadnom pracovnom pomere alebo aby vykonávali funkcie, zamestnanie alebo činnosť, ktoré nie sú nezlučiteľné s výkonom ich poslaneckého mandátu a poberali za to pravidelný mesačný plat či inú odmenu (§ 8 a § 9 zákona č. 120/1993 Z. z., čl. 5 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov, čl. 77 ods. 1 ústavy). To znamená, že na rozdiel od sudcov peňažný príjem poslancov za výkon ich poslaneckého mandátu nemusí byť ich jediným pravidelným mesačným príjmom.

41. Materiálne zabezpečenie sudcov by malo zohľadňovať vážnosť a dôstojnosť tohto povolania, ako aj ďalšie skutočnosti. Zákon ustanovuje sudcom aj ďalšie obmedzenia, a to aj v občianskom živote. Sudcovia nesmú byť členmi politických strán, nesmú štrajkovať, ich správanie na verejnosti nesmie znižovať vážnosť súdnictva. Povolanie sudcu je rizikové, dokonca aj pre príslušníkov ich rodín. Znižovanie doterajších platových pomerov sudcov vedie k ich príjmovej degradácii v porovnaní s ostatnými právnickými povolaniami a k znižovaniu ich spoločenského postavenia.

42. Zníženie platu poslancov v roku 2011 oproti roku 2010 v reálnych číslach je podstatne nižšie ako zníženie platu sudcov za to isté obdobie (poslanci mali dva roky zmrazený plat). Okrem toho zníženie platu poslancov sa na rozdiel od sudcov nepremieta do sumy ich paušálnych náhrad, na ktoré majú právny nárok podľa § 4 zákona č. 120/1993 Z. z. Tieto skutočnosti v konečnom dôsledku vedú podľa generálneho prokurátora

k neproporcionálnemu zníženiu platových pomerov výrazne v neprospech sudcov, a nielen to, pretože v platových pomeroch sudcov najvyššieho súdu nastane ďalšia platová diferenciácia spôsobená tým, že kým pokles základných platov bude rovnaký, výška funkčných príplatkov osobitnej skupiny sudcov (sudcovia najvyššieho súdu, ktorí rozhodujú o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný špecializovaný súd a sudcovia špecializovaného súdu) sa zvýši, pretože ich funkčné príplatky, ktoré im priznáva § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z., nepodliehajú zníženiu ustanovenému v § 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z.

43. Je nepochybné, že s účinnosťou od 1. januára 2011 bude plat sudcu v značnej miere pohyblivý a nepredvídateľný. Vyplýva to jednak zo samotného mechanizmu, od ktorého budú závisieť platové pomery sudcov, ako aj z úplnej absencie právnej úpravy o postupe pri určovaní a výplate platov vždy na začiatku kalendárneho roka. V podstate problém spočíva v tom, že zákon neustanovuje ani len to, od ktorého dňa sa znižuje plat – od apríla po zverejnení údajov Eurostatom (pozri § 2 ods. 2) alebo spätne od 1. januára 2011 (sudcovi zostane pôvodný plat a potom bude požiadaný o vrátenia sumy, o ktorú sa plat na základe údajov Eurostatu zníži). Aj so zreteľom na uvedené považuje generálny prokurátor ustanovené platové pomery sudcov za nepredvídateľné, čím je porušený aj princíp materiálneho právneho štátu.

44. Z uvedeného je zrejmé, že zníženie platov sudcov nemá žiaden racionálny a legitímny základ a že je v rozpore s princípmi demokratického právneho štátu. Ústava garantuje nezávislosť súdov a sudcov. Nezávislosť súdnictva je imanentným znakom demokratického právneho štátu. Túto skutočnosť potvrdzujú aj medzinárodné dokumenty, ktoré sa zaoberajú postavením súdnictva.

45. Problematikou platových pomerov sudcov sa už niekoľkokrát zaoberal aj ústavný súd. Judikatúra ústavného súdu je známa, preto generálny prokurátor pripomína len nález č. k. PL. ÚS 12/05-116 z 28. novembra 2007, v ktorom ústavný súd potvrdil, že plat sudcu by mal byť stabilnou nemanipulovateľnou veličinou, a nemal by byť pohyblivým faktorom, s ktorým môže kalkulovať aktuálne vládne zoskupenie. Rovnaký právny názor opakovane

vyslovil vo svojich nálezoch Ústavný súd Českej republiky (napr. Pl. ÚS 11/02, Pl. ÚS 55/05). V Českej republike existuje bohatá judikatúra k platovým pomerom sudcov (napr. Pl. ÚS 13/99, Pl. ÚS 18/99, Pl. ÚS 16/2000, Pl. ÚS 11/02, Pl. ÚS 34/04, Pl. ÚS 55/05, Pl. ÚS 13/08, Pl. ÚS 12/10).

46. Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti a argumenty generálny prokurátor navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

«Ustanovenie § 2 ods. 1 v slovách „znižený podľa odseku 2“, § 2 ods. 2 a § 29g ods. 1, 4, 8 a 9 zákona NR SR č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení zákona č. 500/2010 Z. z. vo vzťahu k sudcom a § 85 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení zákona č. 500/2010 Z. z. nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 prvá veta v spojení s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.»

47. Generálny prokurátor súčasne navrhol, aby ústavný súd podľa čl. 125 ods. 2 ústavy a § 38 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o pozastavení účinnosti ustanovenia § 2 ods. 1 v slovách „znižený podľa odseku 2“, § 2 ods. 2 a § 29g ods. 1, 4, 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z. a § 85 zákona č. 385/2000 Z. z. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 103/2011-16 tomuto návrhu nevyhovел, pretože medzičasom pozastavil účinnosť napadnutých ustanovení zákona.

II.

Ďalší priebeh konania

48. Po prijatí návrhov na ďalšie konanie vyzval ústavný súd podľa § 30 ods. 2 a § 39 ods. 1 zákona o ústavnom súde národnú radu a vládu Slovenskej republiky, zastúpenú ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“), na vyjadrenie k návrhom a na oznámenie, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo verejné ústne pojednávanie.

49. Národná rada, ako aj vláda vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

50. Národná rada vo svojom vyjadrení vylučuje, že by prijatím zákona č. 500/2010 Z. z. došlo k zásahu do nezávislosti súdov a sudcov, a tým k porušeniu čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy v spojení s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy. Národná rada poukazuje na detailné spracovanie a vymedzenie záruk nezávislosti súdov a nezávislosti sudcov, ktoré je predmetom odôvodnenia rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 52/99.

51. Národná rada nespochybňuje, že podstatnou súčasťou materiálnych právnych záruk nezávislosti sudcov je ich platové ohodnotenie, inak povedané, ich platové pomery. K platovým pomerom sudcov a ich vzťahu k všeobecnej otázke vzájomných vzťahov jednotlivých zložiek štátnej moci, ktorá je aj predmetom návrhov, ku ktorým sa predkladá toto vyjadrenie, sa vyjadril ústavný súd už v roku 1994, keď v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 14/94 vyslovil, že *„Kategóriu rovnosti jednotlivých zložiek štátnej moci je preto v rámci Ústavy Slovenskej republiky potrebné chápať tak, že znamená nepodriadenosť jednej zložky štátnej moci inej (iným zložkám štátnej moci). Definovanie (určenie) platov ústavných činiteľov nie je tou oblasťou, právnou úpravou ktorej by bolo možné narušiť zásadu rovnosti (nepodriadenosti) jednotlivých zložiek štátnej moci podľa Ústavy Slovenskej republiky. Bez ohľadu na to, akým spôsobom a v akej výške je určený plat sudcov, takouto právnou úpravou sa nenarušuje ústavou zaručená zásada nezávislosti sudcov a nevytvára sa (v závislosti od výšky ich platu) stav ich podriadenosti iným zložkám štátnej moci.“* Národná rada na základe uvedeného konštatuje, že pri prijímaní zákona č. 500/2010 Z. z. vychádzala zo skutočnosti, že platové pomery sudcov a sudcov ústavného súdu, resp. ich výška či spôsob určovania, nie sú predmetom ústavnej úpravy, ale majú v Slovenskej republike charakter zákonný. Ide teda o zákonnú, ale nie ústavnú záruku nezávislosti sudcov.

52. Súčasne pre Slovenskú republiku platí, že ani z ústavy, ale ani zo zákonnej úpravy (zo zákona č. 120/1993 Z. z., zo zákona č. 385/2000 Z. z. alebo z iného zákona) nevyplýva explicitný absolútny zákaz znižovania platov sudcov. Navyše, ak by takýto zákaz

aj z nejakého zákona v Slovenskej republike vyplýval, mal by tento zákaz zákonný, a nie ústavný charakter. V takomto prípade by zákon č. 500/2010 Z. z. bol v rozpore s týmto zákonom a išlo by o rozpor dvoch zákonov, dvoch právnych predpisov rovnakej právnej sily, posudzovanie ktorého je mimo pôsobnosti ústavného súdu. Slovenská republika patrí preto do skupiny štátov, ktoré ústavným alebo zákonným príkazom/zákazom nevyklúčili znižovanie plátov sudcov ústavného súdu a sudcov všeobecných súdov počas ich funkčného obdobia. Ústava deklaruje nezávislosť ústavného súdu a všeobecných súdov v čl. 124, resp. v čl. 141 ods. 1 a 2, avšak bez toho, že by vylučovala prepojenie platových pomerov sudcov a sudcov ústavného súdu s ekonomickou situáciou v štáte prostredníctvom ústavného neznižovania dosiahnutých sudcovských plátov počas výkonu ich funkcií. Absencia ústavnej garancie týkajúcej sa platových pomerov sudcov a sudcov ústavného súdu (tak vo forme ústavného príkazu neznižovania plátov sudcov po dobu výkonu ich funkcií, ako aj vo forme akejkoľvek inej ústavnej garancie) potvrdzuje, že slovenský zákonodarca považuje zabezpečenie platových pomerov sudcov za zákonnú, a nie ústavnú garanciu ich nezávislosti, pričom ústava nevyklúča, aby takáto zákonná úprava nemohla reagovať na stav a potreby ekonomiky štátu.

53. Národná rada neprijala zákon č. 500/2010 Z. z. samoučelne, resp. bezdôvodne. Základný zmysel a dôvod prijatia zákona vyjadril zákonodarca vo všeobecnej časti dôvodovej správy, v ktorej o. i. vyslovil, že „Vzhľadom na globálnu ekonomickú krízu a stav hospodárenia v Slovenskej republike a najmä vzhľadom na stav verejných financií, musia všetky inštitúcie a ústavní činitelia zodpovedne nakladať s verejnými zdrojmi. Aj ústavní činitelia musia preto do budúcnosti konať zodpovedne a ich finančné hodnotenie by sa malo odvíjať aj od celkovej situácie v štáte, najmä jeho ekonomickej situácie. Uvedené osobitne platí pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a pre členov vlády.“. Z uvedeného je zrejmé, že hospodársky, resp. ekonomický kontext prijatia zákona č. 500/2010 Z. z. je úplne zrejmý.

54. Zohľadňovanie hospodárskej situácie v krajine je legitímnym dôvodom na úpravu plátov sudcov, ako to vyslovil aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 52/99, keď vyslovil, že je možné „stanovenie ich plátov takým spôsobom, aby boli v určitej miere

prepojené na celkový alebo momentálny stav ekonomického prostredia štátu (resp. takých jeho určitých zložiek, ktoré takýto stav ekonomického prostredia odrážajú – napr. platy v národnom hospodárstve). V dôsledku takéhoto prístupu k úprave platových pomerov môže plat sudcov kolísať v závislosti od pohybu tohto ekonomického kritéria, splnenie ktorého je rozhodujúce pre stanovenie platov sudcov. Takúto možnosť stanovenia platov sudcov nevylučujú ani žiadne medzinárodne záväzné dokumenty, ktoré by štátom ukladali, ako túto garanciu ich nezávislosti zabezpečiť jednoznačným a medzinárodne požadovaným spôsobom.“.

55. Národná rada odmieta názor, že by napadnuté ustanovenia § 2 ods. 1 v časti slov „znížený podľa odseku 2“ a § 2 ods. 2 vo vzťahu k sudcom a sudcom ústavného súdu boli v rozpore s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy. Národná rada poukazuje na to, že podľa § 23 ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. „(1) Priemerným platom sudcu Slovenskej republiky je plat poslanca uvedený v § 2.“. Uvedené ustanovenie nebolo dotknuté ani zákonom č. 500/2010 Z. z., preto platilo tak pred 1. januárom 2011, ako aj po ňom. Pri stanovení priemerného platu sudcu sa vychádza z platu poslanca uvedeného v § 2. Pri určovaní výšky platu poslanca je rozhodujúce, že poslancovi podľa § 2 ods. 1 prvej vety patrí plat vo výške trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok. Tento základný vzorec pre výpočet platu poslanca platil aj pred účinnosťou zákona č. 500/2010 Z. z. Súčasne zákon č. 120/1993 Z. z. v § 27 ustanovoval, že výšku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok na účely stanovenia platu niektorých ústavných činiteľov potvrdzovalo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Znamená to, že aj v čase pred prijímaním zákona č. 500/2010 Z. z. nebol priemerný plat sudcu stály, resp. nemenný. Tým, že zákon č. 120/1993 Z. z. viazal priemerný plat sudcu na plat poslanca a plat poslanca na trojnásobok premennej veličiny – priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok – bol stanovený určitý dynamizmus nielen do stanovovania platov poslancov, ale odvodene aj priemerných platov sudcov. Inak povedané, ani pred nadobudnutím účinnosti zákona

č. 500/2010 Z. z. nebol plat sudcu nemenný, resp. rovnaký, ale podliehal zmenám, ktoré záviseli od ekonomických faktorov.

56. Národná rada plne rešpektuje názor ústavného súdu vyslovený v rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 12/05, že „Plat sudcu by mal byť stabilnou a nemanipulovateľnou veličinou a nemal by byť pohyblivým faktorom, s ktorým môže kalkulovať aktuálne vládne zoskupenie“. Národná rada sa domnieva, že „stabilný“ a „nemanipulovateľný“ nemôže byť chápané ako rovnaký, resp. nemenný alebo neredukovateľný, pretože to by odporovalo platnej právnej úprave pred účinnosťou zákona č. 500/2010 Z. z., ktorá, ako bolo uvedené, bola dynamická v tom, že umožňovala zmenu priemerného platu sudcu na základe zmeny ekonomickej premennej veličiny – priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok. Skutočnosť, že táto veličina počas existencie Slovenskej republiky narastala, a tým narastali aj platy ústavných činiteľov, má len ekonomický charakter, ale nevyplývala explicitne zo zákona č. 120/1993 Z. z. Ak by preto nastala situácia, že by priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok klesla, došlo by aj k poklesu platu poslanca, a tým aj k poklesu priemerného platu sudcu. Tento pokles by ale nebol prejavom nejakej momentálnej politickej vôle, či dokonca svojvôle, ale bol by výsledkom uplatnenia mechanizmu stanoveného zákonom. Národná rada sa preto domnieva, že je v intenciách uvedeného názoru ústavného súdu taká právna úprava, ktorá stanovuje explicitný zákonný mechanizmus, ktorý je postavený na objektívnych ekonomických kritériách a ktorý sa uplatní podľa vyhodnotenia týchto kritérií nezávisle od vôle alebo predstavy aktuálnej vládnej moci.

57. Podľa presvedčenia národnej rady napadnutá úprava v § 2 ods. 1 v časti slov „znížený podľa odseku 2“ a § 2 ods. 2 vo vzťahu k sudcom a sudcom ústavného súdu, ktorá bola súčasťou zmien zákona č. 120/1993 Z. z. uskutočnených s účinnosťou od 1. januára 2011 zákonom č. 500/2010 Z. z., spĺňa uvedené požiadavky na stanovenie takého mechanizmu výpočtu platov sudcov a sudcov ústavného súdu, ktorý je plne v súlade s ústavou.

58. Národná rada takisto odmieta rozpor s § 29 ods. 1, 4, 8 a 9, teda prechodných ustanovení zákona č. 500/2010 Z. z., s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy. Zníženie platu sudcov na základe prechodných ustanovení v zákone č. 500/2010 Z. z. malo časovo obmedzenú platnosť, a to len na rok 2011. Úprava plátov sudcov podľa ustanovení zákona č. 500/2010 Z. z. v prechodných ustanoveniach preto nepredstavovala riešenie s ambíciou vytvoriť pravidlo aj pre nasledujúce roky, ale mala sa použiť len v roku 2011. Podľa čl. 145 ods. 1 ústavy sú sudcovia v Slovenskej republike vymenovaní bez časového obmedzenia. Napadnutá úprava v prechodných ustanoveniach zákona č. 500/2010 Z. z. sa týkala len 12 plátov sudcov. Pre porovnanie – pri poslancoch národnej rady predstavuje 12 plátov až 14 ich plátov. Pri sudcoch, ktorí nemajú časovo obmedzený výkon funkcie, to predstavuje platy len za jeden rok (!) výkonu ich funkcie. Pri sudcoch ústavného súdu to predstavuje vzhľadom na dĺžku ich funkčného obdobia len 1/12 ich celkového počtu plátov. Časové obmedzenie platnosti napadnutých prechodných ustanovení zákona č. 500/2010 Z. z. je tiež vyjadrením citlivého prístupu národnej rady k zníženiu plátov sudcov a sudcov ústavného súdu ako opatrenia dočasného charakteru v duchu názoru ústavného súdu (PL. ÚS 52/99).

59. Okrem toho, že napadnuté prechodné ustanovenia mali dočasný charakter, predstavovali v realite zníženie platu sudcov ústavného súdu, sudcov, sudcov najvyššieho súdu a sudcov špecializovaného súdu o 10 %. Išlo teda o zníženie v menšom rozsahu ako napr. pri poslancoch, pretože zákonodarca v prípade sudcov ústavného súdu, sudcov, sudcov najvyššieho súdu a sudcov špecializovaného súdu ich znížené platy ešte zvýšil o 5 %.

60. Národná rada nevidí rozpor napadnutých ustanovení zákona č. 500/2010 Z. z. s čl. 2 ods. 2 ústavy. Je presvedčená, že zníženie plátov sudcov a sudcov ústavného súdu v rozsahu podľa napadnutých ustanovení zákona č. 500/2010 Z. z. za žiadnych okolností neporušilo dôstojnosť ich profesie a toto zníženie zodpovedalo rozsahu ich zodpovednosti a nepredstavovalo časovo a ani rozsahovo neprimeraný zásah do ich postavenia.

61. Predseda národnej rady ako prílohu k stanovisku predložil ústavnému súdu návrh príslušnej novely napadnutého zákona (Tlač 146, V. volebné obdobie) vrátane dôvodovej správy a záznamu z rozpravy o nej na schôdzi národnej rady. Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti a argumenty národná rada navrhuje, aby ústavný súd návrhom, o ktorých koná v spoločnom konaní pod sp. zn. PL. ÚS 99/2011, v celom rozsahu nevyhovel.

62. Za vládu sa k návrhu poslancov národnej rady a návrhu generálneho prokurátora a vyjadril minister spravodlivosti, ktorý uviedol, že vláda Slovenskej republiky, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, sa v plnom rozsahu stotožňuje so stanoviskom národnej rady k veci sp. zn. PL. ÚS 99/2011. Podľa ministra spravodlivosti nezávislosť súdov a nezávislosť sudcov sú v právnom poriadku Slovenskej republiky ústavné zásady zaručené systémom ich ústavných a zákonných záruk. Jedna z takýchto zákonných záruk je uvedená v ustanovení § 4 ods. 2 zákona o sudcoch, podľa ktorého štát zabezpečuje nezávislosť sudcov aj ich hmotným zabezpečením. Materiálne zabezpečenie sudcov však nemožno považovať za jedinú garanciu sudcovskej nezávislosti, je len samozrejmé, že existujú aj iné garancie tejto nezávislosti, pričom popri neodvolateľnosti z funkcie sudcu je jednou z najdôležitejších garancií aj osobnostná výbava sudcov, ktorých morálne vlastnosti sú zárukou riadneho vykonávania funkcie a vykladania zákonov a rozhodovania podľa najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne, na čom zákonná úprava mechanizmu výpočtu platu sudcov nemôže nič zmeniť.

63. Neobstojí ani argument, že znížiť funkčný plat sudcu možno len na základe právoplatného rozhodnutia disciplinárneho senátu, keďže aj podľa doterajšej právnej úpravy mohla nastať situácia, že by klesla priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve za predchádzajúci kalendárny rok a klesol by aj plat poslanca, a teda aj priemerný plat sudcu (základný plat sudcu), ktorý je jednou zo zložiek funkčného platu sudcu.

64. Napadnutá právna úprava rovnako dopadá na všetkých ústavných činiteľov, na ktorých sa vzťahuje zákon č. 120/1993 Z. z. Pre rok 2011 dokonca uprednostňovala

sudcov oproti ostatným ústavným činiteľom, keďže podľa ustanovenia § 29g ods. 4 zákona č. 120/1993 Z. z. patrí v roku 2011 mesačne sudcovi ústavného súdu plat vo výške 1,3-násobku platu poslanca zvýšeného o 5 %, podľa ustanovenia § 29g ods. 8 zákona č. 120/1993 Z. z. je v roku 2011 priemerným platom sudcu plat poslanca zvýšený o 5 % a podľa ustanovenia § 29g ods. 9 zákona č. 120/1993 Z. z. je v roku 2011 základným platom sudcu najvyššieho súdu a sudcu špecializovaného súdu plat vo výške 1,3-násobku platu poslanca zvýšeného o 5 %.

65. Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti a argumenty vláda navrhuje, aby ústavný súd návrhom skupiny poslancov a generálneho prokurátora nevyhovel.

III.

Právne úvahy ústavného súdu

66. Ústavný súd vníma, že otázka platov sudcov sa stala od 90. rokov výraznou témou konštitucionalistického diskurzu, predmetom legislatívnych zásahov, rozhodovacej činnosti ústavných súdov a súdov ústavného typu. Uvedená situácia sa netýka len (post)tranzitívnych krajín, ale aj krajín tradične liberálne-demokratických. Bádateľským pracoviskám patrí skúmať, do akej miery daný vývoj súvisí s ekonomickými zmenami, sociálnou súdržnosťou na strane jednej a s emancipáciou súdnej moci, s juridizáciou spoločenského života na strane druhej.

Dokumenty Rady Európy a OSN

67. Na pôde Rady Európy a OSN vzniklo viacero právno-politických dokumentov, kde je zmieňované odmeňovanie sudcov.

68. Odporúčanie CM/Rec (2010) 12 Výboru ministrov členským štátom o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť [nahrádza Odporúčanie Rec.(94) 12 Výboru ministrov o nezávislosti, efektívnosti a postavení sudcov] uvádza v bodoch 53 – 55 (názov Odmena):

„53. Základné pravidlá systému odmeňovania profesionálnych sudcov musia byť stanovené zákonom.

54. *Odmeny sudcov musia byť úmerné ich povolaniu a zodpovednosti, a musí byť zároveň dostatočné, aby ich chránili pred úplatkami, zameranými na ovplyvňovanie ich rozhodnutí. Musia existovať záruky pre zachovanie primeranej odmeny v prípade choroby, materskej alebo otcovskej dovolenky, rovnako ako aj pre vyplácanie starobného dôchodku, ktorý musí byť v rozumnom pomere k výške ich platu. Ochrana pred znižovaním plátov sudcov musí byť predmetom špeciálnej právnej úpravy.*

55. *Systémy tvorby základného platu sudcov v závislosti od ich výkonnosti sú neprípustné, nakoľko by mohli spôsobiť ohrozenie sudcovskej nezávislosti.*“

69. Poradná rada európskych sudcov (Consultative Council of European Judges, CCJE), poradný orgán pri Rade Európy, sa 17. novembra 2010 uzniesla na dokumente nazvanom Magna Charta sudcov, ktorej bod 7 znie:

«7. Po konzultácii so súdnictvom, musí štát zabezpečiť ľudské, materiálne a finančné zdroje potrebné pre riadne fungovanie súdneho systému. Aby sa predišlo neprimeranému vplyvu, musia byť sudcovia primerane ohodnotení a musia byť zaradení do zodpovedajúceho dôchodkového systému, ktorý ustanoví zákon.

Podobne na pôde Rady Európy vznikol ďalší dokument nazvaný „Európska charta štatútu sudcov“, ktorý vypracovali právní experti z Francúzska, Poľska a Spojeného kráľovstva a ktorý bol schválený na mnohostrannom rokovaní v júli 1998. Body 6.1 a 6.2 tohto dokumentu znejú:

„6.1 Sudcovia vykonávajúci sudcovské funkcie majú nárok na plat, ktorého výška je stanovená tak, aby ich chránila pred tlakmi na ovplyvňovanie ich rozhodovania a vôbec ich konania v rámci im zverených právomocí, ktoré by poškodili ich nezávislosť a nestrannosť.

6.2 Výška platu môže byť odstupňovaná na základe transparentných kritérií v závislosti od dĺžky praxe, povahy povinností vyplývajúcich z odborného zaradenia sudcu a dôležitosti pridelených úloh.»

70. „Správa o nezávislosti súdneho systému, nezávislosť sudcov“ prijatá Benátskou komisiou na 82. plenárnom zasadnutí (Benátky 12. – 13. marca 2010) sa odmeňovaním sudcov zaoberá v časti 6 (dostupné na stránke ústavného súdu <http://portal.concourt.sk/download/attachments/11698455/BK2.pdf>):

„6. Odmeňovanie sudcov

46. Benátska komisia súhlasí s názorom, že odmeňovanie sudcov musí zodpovedať dôstojnosti povolania a že adekvátne odmeňovanie je nevyhnutné za účelom ochrany sudcov pred neprimeranými vonkajšími vplyvmi. Poľská ústava, ktorá sudcom zaručuje odmeňovanie primerané dôstojnosti funkcie sudcu a rozsahu ich povinností, je chvályhodným príkladom. Výška odmeny by mala byť určená podľa sociálnych podmienok krajiny a porovnateľná s úrovňou odmeňovania vysokých štátnych úradníkov. Odmeňovanie by malo spočívať na všeobecných zásadách a uplatnení objektívnych a transparentných kritérií, nie na posudzovaní výkonu jednotlivého sudcu. Odmeny by mali byť vylúčené, pretože v sebe obsahujú diskrečný (na voľnom uvážení založený) prvok. (...)

51. Benátska komisia je toho názoru, že výška odmeňovania sudcov by mala byť stanovená zákonom v súlade s dôstojnosťou funkcie sudcu a s rozsahom povinností. Bonusy a nepeňažné výhody, ktorých rozdelenie závisí na voľnom uvážení (diskrečný prvok), by mali byť zrušené.“

71. Poradný orgán Benátska komisia bola oslovená Macedónskym Ústavným súdom o stanovisko amici curiae k zníženiu platov sudcov v čase krízy. V stanovisku č. 598/2010 Benátska komisia uviedla, že adekvátny a stabilný príjem je súčasťou nezávislosti súdnictva a že okrem prípadu explicitného ústavného zákazu zníženia platov môže byť zníženie platov ospravedlnené výnimočnou situáciou. Uvedené platí aj pre súdnictvo ústavné [[http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2010\)038-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2010)038-e)].

72. Európska asociácia sudcov prijala na svojom valnom zhromaždení v Poľsku v Krakove 16. mája 2009 túto rezolúciu: „Európska asociácia sudcov sleduje vážne ekonomické problémy, ktorým čelia všetky krajiny, ktoré sú členmi Rady Európy; a berie na zreteľ Odporúčanie (R) 94/12 Výboru ministrov Rady Európy o nezávislosti, efektívnosti a úlohe sudcov, najmä ustanovenie tretieho princípu (1) (b), podľa ktorého všetky štáty zabezpečia odmeňovanie sudcov zodpovedajúce vážnosti ich profesie a zodpovedajúce stupňu ich zodpovednosti; a pripomína tiež ustanovenia Európskej charty o štatúte sudcov z roku 1998 kapitolu 6 čl. 6.1, ktoré stanovujú, že sudcovia vykonávajúci súdnu funkciu ako

svoje profesionálne povolanie, sú oprávnení mať také odmeňovanie, stupeň ktorého je garantovaný vo výške, ktorá ich chráni pred tlakom namiereným na ovplyvňovanie ich rozhodnutí a všeobecne na ich správanie pri výkone ich funkcie, sledujúce oslabenie nezávislosti a nestrannosti; a pripomína tiež Stanovisko č. 1 (2001) Konzultatívnej rady európskych sudcov (CCJE), ktoré upriamuje pozornosť Výboru ministrov Rady Európy na štandardy týkajúce sa nezávislosti súdnej moci a nepreložitelnosti sudcov, ktoré hovorí, že CCJE považuje za všeobecne dôležité (zvlášť vo vzťahu k novým demokraciám) prijímať špeciálne právne úpravy garantujúce nezávislosť platov sudcov proti ich znižovaniu a zabezpečujúce minimálne zvyšovanie platov v súvislosti so zvyšovaním životných nákladov; a so záujmom sleduje, že vlády v rôznych členských štátoch Rady Európy, zvlášť v Rumunsku, Poľsku, Ukrajine, Chorvátsku, Islande, Maďarsku, Slovinsku a Bulharsku už uskutočnili, resp. zvažujú uskutočniť kroky, ktoré môžu (resp. by mohli) znížiť odmeňovanie predstaviteľov súdnej moci (vrátane ich práva na dôchodkové zabezpečenie) spôsobom, ktorý môže byť nekonzistentný s vyššie uvedenými medzinárodne uznávanými princípmi týkajúcimi sa nezávislosti sudcov v demokraciách ovládaných právnym štátom, preto upozorňuje všetky tieto vlády, aby neprijímali žiadne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť vyššie uvedené princípy, ktoré sú základnými pre zachovanie demokracie a právneho štátu.“

73. Bod 7 Základných princípov nezávislosti súdnictva [Siedmy kongres OSN o prevencii zločinu a zaobchádzaní s páchatel'mi, Miláno, 26. august – 6. september 1985, Dokument OSN A/COF.121/22/Rev. 1 59 (1985)] hovorí, že každý členský štát je povinný zabezpečiť dostatočné zdroje, aby umožnil sudcom riadne plniť ich funkcie.

74. Z hľadiska ústavnoprávneho však nemožno zabúdať, že referenčnou rovinou prieskumu ústavného súdu v konaní podľa čl. 125 ústavy sú len pramene práva tam uvedené. Súlad zákona tak možno skúmať jedine s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami uvedenými v čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy. Vyššie citované dokumenty sú len odporúčacími prameňmi nanajvýš charakteru tzv. soft law. Ako v tejto súvislosti uvádzajú sami autori Európskej charty štatútu sudcov: „Hodnota tejto charty nie je dôsledkom formálneho postavenia, ktoré reálne nemá, ale podstaty a sily, ktorú autori

zamýšľali dať jej obsahu. Podrobná znalosť obsahu a rozšírenie charty sú kľúčové na to, aby sa jej ciele mohli realizovať.“ (orig. „The value of this Charter is not a result of a formal status, which, in fact, it does not have, but of the relevance and strength that its authors intended to give to its contents. A thorough knowledge of its contents and a wide distribution of the Charter are essential for its goals to be realised.“ Dostupné na internete: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/European-Charter-on-Statute-of-Judges_EN.pdf)

Ústavy, ústavné súdy a súdy ústavného typu iných štátov

75. Komparatívny pohľad na judikatúru ústavných súdov musí predovšetkým vychádzať zo zistenia, či ústava danej krajiny garantuje platy sudcov explicitne [typicky Ústava USA (čl. 3 oddiel 1), Ústava Írska (čl. 35) – porov. v tejto súvislosti referendum z roku 2011 o 29. dodatku umožňujúcom zníženie platov] alebo nie. Keďže úlohou ústavných súdov (a orgánov s podobnou funkciou) je predovšetkým vykladať ústavu, nemožno názory nimi vyslovené vnímať izolovane od ústavného textu daného štátu (a tiež rozvinuvšej sa ústavnej doktríny).

76. V Českej republike, kde takýto explicitný ústavný príkaz neexistuje, dosiaľ rozhodoval ústavný súd o platoch sudcov 13-krát [naposledy Pl. ÚS 33/11, Platy soudců XIII – obecné snížení platové základny na 2,5-násobek průměrné měsíční mzdy a její přechodné snížení v letech 2012 – 2014; porov. tiež: Kosař, D. Platy soudců III: Zmrazení (Pl. ÚS 13/08 Platy soudců X) Jiné právo, 7. marca 2011] s tým, že okrem zmrazenia počas povodní v zásade deroguje zníženia sudcovských platov s odkazom na čl. 82 ods. 1 Ústavy Českej republiky, podľa ktorého nezávislosť sudcov nesmie nikto ohrozovať. Oproti tomu poľský Ústavný tribunál (napriek explicitnejšej záruke v čl. 178 ods. 2 poľskej ústavy z roku 1997, podľa ktorého sa sudcom zabezpečujú pracovné podmienky a odmeňovanie zodpovedajúce významu ich funkcie) doteraz nikdy nepovažoval platové úpravy za problematické (naposledy K 12/03 a K 1/12). Pritom napr. vo veci K 13/94 riešil podobnú otázku ako v predmetnej veci. V poľskom zákone o platoch sudcov sa uvádzalo, že plat je súčinom koeficientu a priemernej mzdy v hospodárstve; novela to zmenila tým spôsobom, že ide o súčin koeficientu a prognózovaného priemerného platu v rozpočtovej

sfére. Dokonca podľa poľskej úpravy konkrétne výšky platov pre jednotlivé skupiny sudcov (tie „koeficienty“) až donedávna určoval nariadením prezident republiky, teda v podstate výkonná moc. Ani to nepovažoval tamojší Ústavný tribunál za problematické (P 8/00). V literatúre je často zmieňované rozhodnutie kanadského Najvyššieho súdu *Provincial Judges Reference*[1] [1997] 3 S.C.R. 3, ktorým formuloval podmienky konsezuálneho určovania výšky platov samotnými sudcami. Uvedené rozhodnutie však – odhliadnuc od silných disentov, ktoré kritizovali toto rozhodnutie ako príliš aktivistické – narazilo aj na kritiku doktríny (Kahana, T. The Constitution as a Collective Agreement: Remuneration of Provincial Court Judges in Canada. Queen's L.J., zv. 29, roč. 2004, s. 448, Hogg, P. W. Constitutional Law of Canada. 2003 Student Ed. Scarborough, Ontario: Thomson Canada Limited, 2003, s. 188).

Predmet konania, podstata veci

77. Zákonodarca (novelou) zákonom č. 500/2010 Z. z. reformoval platové pomery ústavných činiteľov tým spôsobom, že ich previazal s deficitom verejných financií. Predmetné konanie, tak ako ho vníma ústavný súd, má zodpovedať na otázku, či je z hľadiska ústavne chránenej sudcovskej nezávislosti udržateľné, aby medzi platmi sudcov a deficitom verejných financií bola zákonom stanovená väzba. Ústavný súd vo väzbe na stanovenú otázku taktiež posúdi ústavnosť fixného zmrazenia platov na rok 2011.

Vývoj judikatúry na ústavnom súde a právnej úpravy

78. Slovenská republika sa nevyhla ústavnoprávnym problémom s platmi sudcov. V roku 1994 ústavný súd nálezom sp. zn. PL. ÚS 14/94 (*platy sudcov I*) nevyhovel návrhu okresného súdu, ktorý považoval rôznu výšku platov ústavných činiteľov za protiústavnú. Ústavný súd uviedol, že rozdiely v platovom ohodnotení členov jednotlivých zložiek štátnej moci, ako aj vnútri týchto zložiek neporušujú nezávislosť sudcov. Podľa vtedajšieho názoru ústavného súdu ústava neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by aj platové ohodnotenie sudcov určovalo za základ ústavnej zásady ich nezávislosti. V roku 1999 národná rada zákonom č. 57/1999 Z. z. zmrazila platy všeobecných sudcov na úroveň roku 1998 a suspendovala valorizáciu platov v prípade 10 % inflácie. (V zákone č. 420/1991 Zb. si

možno všimnúť ustanovenie §19a, ktoré v roku 1994 zmrazilo platy rovnako ako v roku 1999.) Skupina poslancov navrhla prieskum ústavnosti zmrazenia plátov sudcov počas 8 mesiacov roku 1999. Ústavný súd nálezom sp. zn. PL. ÚS 52/99 (č. 36/2000 Zbierky nálezov a uznesení; *platy sudcov II*) uvedenému návrhu nevyhovel. Ústavný súd vychádzal z oddelenosti ústavných a zákonných záruk sudcovskej nezávislosti. Podľa daného nálezu (i) platové pomery sudcov ústavného súdu a všeobecných súdov predstavujú zákonnú, a nie ústavnú garanciu ich nezávislosti, pričom ústava nevyklučuje, aby takáto zákonná úprava reagovala na stav a potreby ekonomiky štátu. (ii) Ústava nevyklučuje prepojenie platových pomerov sudcov ústavného súdu a všeobecných súdov so stavom ekonomiky ani prostredníctvom ústavného príkazu neznižovania plátov sudcov po dobu výkonu ich funkcií a ani prostredníctvom žiadnej inej ústavnej garancie vzťahujúcej sa na platové pomery sudcov. Možno ešte doplniť, že Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) odmietol sťažnosti sudcov, ktorí sa uchádzali na ESLP o ochranu pred zásahom do ich sudcovskej nezávislosti podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že v ich štátoch došlo k zmrazeniu plátov, pretože nositeľom subjektívneho práva na nezávislý súd sú účastníci konania, a nie sudcovia (porov. Kučera v. Česká republika, rozhodnutie o prijateľnosti z 15. novembra 2005, č. 7416/03, oddiel 3; porov. tiež Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 670).

79. Národná rada zákonom č. 670/2002 Z. z. a zákonom č. 609/2004 Z. z. odsunula účinnosť § 77 zákona o sudcoch, čo znamenalo, že sudcovia nedostali 14. plat. Okresný súd Bratislava I sa v rámci konkrétnej kontroly ústavnosti obrátil na ústavný súd. Ústavný súd nálezom sp. zn. PL. ÚS 12/05 (*platy sudcov III*; nie je uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení, a teda nemá právnu vetu) rozhodol, že suspendácia 14. plátov je v nesúlade s čl. 1 v spojení s čl. 144 ústavy. Ústavný súd však považoval za ústavne akceptovateľnú suspendáciu valorizácie v prípade vysokej inflácie a taktiež celé zmrazenie plátov v roku 2003 (zákon č. 668/2002 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 120/1993 Z. z.). Ústavný súd týmto nálezom posunul predchádzajúcu judikatúru smerom k menej striktnému oddeleniu záruk na ústavné a zákonné. Podľa názoru ústavného súdu určité zásahy vrátane zásahov do platových pomerov sudcov sa môžu dotknúť ústavného princípu nezávislosti sudcov, ale až

vtedy, keď dosiahnu určitý kvantitatívny rozmer, v danom prípade až vtedy, ak citeľným spôsobom ohrozia inak štandardnú životnú úroveň sudcov primeranú ich ročnému príjmu.

Aktuálny právny stav

80. Platy ústavných činiteľov boli zmrazené aj v roku 2013. Totiž podľa § 29i zákona č. 120/1993 Z. z.:

„(3) V roku 2013 patrí sudcovi ústavného súdu plat vo výške určenej v roku 2012.

(4) Priemerný plat sudcu vo výške určenej v roku 2012 podľa tohto zákona je priemerným platom sudcu aj v roku 2013.

(5) Platové pomery sudcov v roku 2013 ustanovuje podľa zásady uvedenej v odseku 4 osobitný predpis.“

81. Ustanovenie § 151x zákona o sudcoch [prechodné ustanovenie účinné od 1. januára 2013] znie: „(1) Na účely určenia základného platu sudcu najvyššieho súdu a sudcu Špecializovaného trestného súdu v roku 2013 sa za základný plat sudcu najvyššieho súdu alebo sudcu Špecializovaného trestného súdu považuje základný plat sudcu najvyššieho súdu alebo sudcu Špecializovaného trestného súdu priznaný podľa tohto zákona v roku 2012.

(2) V roku 2013 patrí sudcovi Špecializovaného trestného súdu a sudcovi najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd, funkčný príplatok podľa § 69 ods. 2 a 4 vo výške funkčného príplatku priznaného podľa tohto zákona v roku 2012.“

82. Ustanovenie § 29j zákona č. 462/2003 Z. z. – novely zákona o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov znie: „(3) V roku 2014 patrí sudcovi ústavného súdu plat vo výške určenej v roku 2012.

(4) Priemerný plat sudcu vo výške určenej v roku 2012 podľa tohto zákona je priemerným platom sudcu aj v roku 2014.

(5) Platové pomery sudcov v roku 2014 ustanovuje podľa zásady uvedenej v odseku 4 osobitný predpis.“

83. Ustanovenie § 151y zákona o sudcoch (prechodné ustanovenie účinné od 1. januára 2014) znie: „(1) Na účely určenia základného platu sudcu najvyššieho súdu a sudcu Špecializovaného trestného súdu v roku 2014 sa za základný plat sudcu najvyššieho súdu alebo sudcu Špecializovaného trestného súdu považuje základný plat sudcu najvyššieho súdu alebo sudcu Špecializovaného trestného súdu priznaný podľa tohto zákona v roku 2012.

(2) V roku 2014 patrí sudcovi Špecializovaného trestného súdu a sudcovi najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd, funkčný príplatok podľa § 69 ods. 2 a 4 vo výške funkčného príplatku priznaného podľa tohto zákona v roku 2012.“

84. Platové otázky majú nepochybne vždy silný emočný náboj (historicky porov. nález Najvyššieho správneho súdu ČSR z 23. februára 1921, č. 2185 uverejnený v Zbierke Bohuslav, časť Administratívna, diel tretí, číslo nálezu v zbierke 730, s. 182 – 186; nález Najvyššieho správneho súdu ČSR z 30. apríla 1936, č. 12.450/35 uverejnený v Zbierke Bohuslav, časť Administratívna, diel 18, číslo nálezu v zbierke 12.388, s. 335 – 340; nález Najvyššieho správneho súdu ČSR z 5. decembra 1936, č. 16.844/36 uverejnený v Zbierke Bohuslav, časť Administratívna, diel 18, číslo nálezu v zbierke 12.680, s. 1030 – 1032, porov. aj s nálezmi 12.388 a 12.680 súvisiace veci Úst 29 a Úst 30 Ústavného súdu Československej republiky podľa diela Langášek, T. Ústavní soud České republiky a jeho osudy v letech 1920 – 1948. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2011, s. 180 a nasl.). Ústavný súd rozhodoval taktiež o príplatku za výkon funkcie sudcu (PL. ÚS 10/06), kde návrhu nevyhovelo a uviedol, že ľudské sklamanie žalobcov však nemožno v tomto prípade zamieňať s legitímnym očakávaním ako kategóriou právnej istoty ani s nadobudnutými právami či retroaktivitou. Z hľadiska platového nemožno tiež nespomenúť neústavnosť zriadenia Špeciálneho súdu (PL. ÚS 17/08), kde ústavný súd považoval platy špeciálnych sudcov za narušenie inštitucionálnej rovnováhy v rámci všeobecného súdnictva (porov. bod 138 rozsudku EŠLP Fruni v. Slovenská republika, sťažnosť č. 8014/07, rozsudok z 21. júna 2011). V širšom kontexte otázok

platových možno z poslednej doby spomenúť rozhodovanie o platoch sestier a pôrodných asistentiek (PL. ÚS 13/2012).

85. Z vývoja judikatúry možno odvodiť, že ústavný súd môže považovať za ústavne nesúladne intenzívne a arbitrárne zásahy do platov sudcov, čo môže znamenať nesúlad s čl. 144 ústavy. Možno tiež odvodiť, že celoročné zmrazenie platov v čase ekonomických problémov ústavný súd nesankcionoval nikdy ako nesúladne s ústavou. Takéto malo byť len opakované odkladanie zložky platu, tzv. 14. plat.

Mechanizmus výpočtu platov sudcov a platov ústavných sudcov

86. Ústavný súd v predmetnej veci vychádza z porozumenia fungovania mechanizmu platov ústavných činiteľov podľa § 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z. Plat vo výške trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok sa zníži o 5, 10 alebo 15 %, ak je deficit verejných financií 3 – 5 %, resp. 5 – 7 %, resp. 7 % a vyšší. Snaha zákonodarcu motivovať či penalizovať ústavných činiteľov za správu vecí verejných a zároveň tak šetriť verejné prostriedky je zaujímavá, ale z pohľadu predmetnej veci, ako aj širokej diskrecie zákonodarcu stojí ako taká mimo skúmanie ústavného súdu.

87. Zo skutočnosti, že zákonodarca zaradil do osobnej pôsobnosti tejto úpravy len ústavných činiteľov, možno odvodiť, že účelom zákona je v prvom rade vyvodiť voči ústavným činiteľom zvláštnu kombináciu právnej a politickej zodpovednosti. Je zrejmé, že sudcovia všeobecných súdov sa vymykajú z danej skupiny. Sú nadaní nezávislosťou, sú menovaní natrvalo, nie sú volení občanmi, nesú právnu, a nie politickú zodpovednosť a napokon chod verejných financií nemôžu – na rozdiel od vlády – priamo nijako ovplyvniť.

88. Z porovnania platových náležitostí sudcov v Slovenskej republike s kolegami v členských štátoch EÚ [Európska komisia pre efektívnosť súdnictva – [CEPEJ report evaluating European judicial systems – 2012 edition \(2010 data\)](http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2012/Rapport_en.pdf) – CEPEJ Studies No. 18 http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2012/Rapport_en.pdf] vyplýva, že

platy sudcov v Slovenskej republike nespôsobujú z kvantitatívneho pohľadu obavy z narušenia inštitucionálnej nezávislosti.

89. Prevzatím koncepcie penalizácie za stav verejných financií do výpočtu platov sudcov bol však do ich hmotného zabezpečenia vnesený komponent arbitrárnosti, nečitateľnosti. Uvedené treba rozlišovať od zmrazovania platov súvisiacich so závažnými ekonomickými opatreniami v prípadoch kríz. Pätnásťpercentný podiel platu je plne závislý od premenných faktorov, ktoré sú pod takmer výlučnou kontrolou výkonnej moci, keďže tá má zodpovednosť za rozpočtové hospodárenie. Pri ňom je síce obmedzená rozpočtom schváleným vo forme zákona; hoci jeho ustanovenia predstavujú len právny základ jednotlivých výdavkových opatrení, nemožno nimi však nikdy určovať reálne ukazovatele štátneho hospodárenia, ktoré sa odvíjajú od reálnych opatrení vlády. Preto netreba ani skúmať, či by sa na záveroch ústavného súdu niečo zmenilo, ak by úprava priemerného platu sudcu nebola v § 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z. naviazaná na reálny deficit verejných financií, ale napríklad na prognózovaný alebo zákonom povolený deficit (porovnaj aj rozhodnutie poľského Ústavného tribunálu citované v bode 76). Práve uvedený komponent arbitrárnosti, nečitateľnosti spôsobuje neústavnosť určenia platov sudcov, a tak nesúlad s čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy. K špecifickému argumentu navrhovateľov o teoretickej možnosti sudcov niektorými rozhodnutiami makroekonomicky ovplyvniť svoj plat (bod 19 a 38), čo môže ovplyvniť ich nezávislosť, treba konštatovať, že sudcovia rozhodovaním v oblastiach popísaných generálnym prokurátorom v skutočnosti svoje platy relevantne ovplyvniť nemôžu. Taktiež sudcovia v skutočnosti niekedy rozhodujú vo veciach, ktoré majú širší spoločenský rozmer a dosah (a takto nepriamo sa dotýkajú aj ich samých ako členov spoločnosti), nemožno však tvrdiť, že dané bez ďalšieho sponchyňuje podstatu ich nezávislosti a nestrannosti.

90. K makroekonomickým veličinám deficitu a priemerného platu v hospodárstve (porov. body 54 – 56 – vyjadrenie národnej rady) je potrebné uviesť, že priemerný plat v hospodárstve je vládou krátkodobo a strednodobo podstatne menej ovplyvniteľný, a teda naviazanie základného platu sudcu naň je výrazom racionálneho previazania štandardu sudcov na životnú úroveň občianskej spoločnosti.

91. Zmrazenie podľa § 29g ods. 8 a 9 zákona o 10 % tu ústavný súd nevníma izolovane ako jednorazové zmrazenie, ktoré ústavný súd doteraz považoval za ústavne akceptovateľné (bod 85), ale ako prípravu na aktiváciu vzorca podľa § 2 ods. 2, a preto aj túto úpravu považuje za nesúladnú s čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy. Samotná voľba parametrov vzorca je intuitívna a symbolická a rovnakú povahu majú parametre zníženia 5 – 10 – 15 %. Pri nejustičných ústavných činiteľoch to možno akceptovať. Inštitucionálna záruka nezávislosti súdov však vyžaduje od legislatívy nevolatilnú, nekolísavú, teda stabilnú a v zásade rovnomernú a čitateľne administrovateľnú zákonnú úpravu základného platu sudcu. Uvedená právna úprava (vzorec podľa § 2 ods. 2 a napadnuté prechodné ustanovenia) nevyhovuje týmto požiadavkám, a preto ju nemožno považovať za súladnú s čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy.

Nesúlad s čl. 2 ods. 2 ústavy

92. Ústavný súd musí uviesť, že samotná nesúladnosť zákona s ústavou neznamena bez ďalšieho jeho nesúladnosť s čl. 2 ods. 2 ústavy, ako sa to v minulosti vnímalo (PL. ÚS 37/95, PL. ÚS 38/95, PL. ÚS 25/00). To by bolo tautologické. Nesúladnosť s čl. 2 ods. 2 ústavy by nastala len úplným vybočením z právomoci národnej rady (porov. napr. PL. ÚS 19/95 – *vyšetrovacía komisia*). Tá však riadne prijala zákon, a to, že zákon obsahuje arbitrárny komponent, neznamena, že bol prijatý svojvoľne. Z tohto dôvodu nedošlo k nesúladu s čl. 2 ods. 2 ústavy.

Individuálny právny akt

93. Ústavný súd považuje za nevyhnutné tiež upozorniť na argumentačnú chybu navrhovateľov, ktorá spočíva v nesprávnom kauzálnom posúdení situácie. Konečným výsledkom aplikácie napadnutej právnej úpravy je priznanie (*potenciálne*) znížených plátov, nie zníženie už priznaných plátov, ako to tvrdia navrhovatelia. V zmysle ustanovení § 71 zákona č. 385/2000 Z. z. je funkčný plat sudcu pravidelne deklaratórne potvrdený správnym orgánom (správou súdu) a následne písomne oznámený sudcovi, pričom toto oznámenie má

formu a povahu individuálneho správneho aktu. Z povahy mechanizmu, prostredníctvom ktorého sa stanovuje funkčný plat sudcu, vyplýva nutnosť každoročne vydávať takýto individuálny správny akt, keďže jeho výška závisí od platu poslanca, ktorý sa každoročne mení v závislosti od priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky (ďalej len „priemerná mesačná mzda“). V § 83 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. je síce zákonom stanovený konštitutívny moment, v ktorom je sudcovi priznaný základný plat (okresnému sudcovi patrí odo dňa zloženia sľubu a krajskému sudcovi odo dňa, v ktorom bol na krajský súd preložený), avšak konkrétnu výšku funkčného platu je potrebné každoročne potvrdiť a stanoviť individuálnym správnym aktom. Vzhľadom na uvedenú dualitu, ktorá vyplýva z ustanovení zákona č. 385/2000 Z. z., je potrebné zdôrazniť, že ústavný súd v kontexte posudzovanej veci odlišuje pojmy priznaný funkčný plat sudcu a priznaný základný plat sudcu. Vychádzajúc z uvedeného rozlíšenia, ústavný súd konštatuje, že napadnutá právna úprava nespôsobuje zníženie priznaných funkčných plátov, ktoré boli potvrdené individuálnymi správnymi aktmi vydanými pred účinnosťou napadnutej právnej úpravy. K zníženiu priznaných funkčných plátov by dochádzalo v prípade, ak by na základe prijatej právnej úpravy bolo nutné retrospektívne zmeniť tento individuálny správny akt. Aplikácia napadnutej právnej úpravy nespôsobuje takýto účinok. Napadnutá právna úprava ustanovuje mechanizmus, ktorý sa uplatní pri vydávaní individuálnych správnych aktov *pro futuro*. Analogicky je možné aplikovať uvedený záver aj na argument vzťahujúci sa na „priznanú valorizáciu“ z rokov 2010 a 2009. Valorizácia bola integrálnou súčasťou mechanizmu, ktorý bol základom pre vydanie predchádzajúcich individuálnych správnych aktov. Skutočnosť, že nie je súčasťou nového mechanizmu, ktorý určuje spôsob stanovenia obsahu nových individuálnych správnych aktov, nepredstavuje rozpor s princípom právnej istoty, keďže priamo nezasahuje do obsahu individuálnych správnych aktov vydaných na základe predchádzajúcej právnej úpravy a nezasahuje do nadobudnutých práv sudcov.

94. Samotná existencia novej právnej úpravy, ktorá mení systém určovania základného platu sudcov, nemôže byť považovaná za rozpornú s princípom právnej istoty. Ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre uviedol, že novú právnu úpravu nemožno považovať za rozpornú s princípom právnej istoty len z toho dôvodu, že ide

o právnu úpravu odlišnú od predchádzajúcej, aj keď je „tvrdšia“ z hľadiska ustanovených podmienok. Iný prístup by vylúčil do budúcnosti akúkoľvek zmenu právnej úpravy dosiaľ upravených otázok (mutatis mutandis PL. ÚS 11/08).

Rozpor dvoch právnych noriem

95. Skupina poslancov vo svojom návrhu tvrdí, že napadnutá právna úprava je v priamom rozpore s § 84 zákona o sudcoch, podľa ktorého znížiť funkčný plat sudcu možno len na základe právoplatného rozhodnutia disciplinárneho súdu. Na § 84 uvedeného zákona poukázal aj generálny prokurátor.

96. Samozrejme, že ústavný súd nemôže v konaní o súlade považovať za referenčnú normu normu rovnakej právnej sily ako je norma posudzovaná (PL. ÚS 14/00, II. ÚS 109/08) a „riešenie nesúladu právnych predpisov rovnakej právnej sily, v konkrétnom prípade zákonov nie je v pozitívnom práve upravené. Túto otázku musia riešiť orgány aplikácie práva.“ (I. ÚS 61/02). Navrhovatelia takto ani (formálne, procesne) neuvažujú. Aj keď napätie medzi normami rovnakej právnej sily môže mať v extrémnych prípadoch aj ústavnoprávnu relevanciu (PL. ÚS 30/95), nemožno z ústavy vyvodiť požiadavku absolútnej bezrozpornosti právnych noriem rovnakej právnej sily (t. j. ústavnú neakceptovateľnosť situácií, v ktorých štandardne prichádza do úvahy aplikácia všeobecných pravidiel materiálnej derogácie – *lex specialis/posterior derogat generali/priori*), a vôbec nie ústavný zákaz nepriamej (materiálnej) novelizácie alebo derogácie upravenej v legislatívnych pravidlách (porov. v tomto smere aj PL. ÚS 126/07, č. 5/2008 Zbierky nálezov a uznesení; Vedral, J. Nepřímá novela, lex specialis nebo lex posterior? Jiné právo, 29. februára 2008).

97. Účelom § 84 zákona č. 385/2000 Z. z. je chrániť funkčný plat sudcu pred manipuláciou zo strany súdnej správy, čo sa netýka predmetu veci, a teda nejde ani o žiadnu nepriamu novelizáciu v negatívnom zmysle (bod 22).

Princíp proporcionality

98. Generálny prokurátor vo svojom návrhu osobitne zdôrazňoval aj zásah do princípu proporcionality. Na podporu tohto tvrdenia uviedol viaceré argumenty, medzi ktorými prevažovali najmä ekonomicko-komparatívne dôvody: *„peňažné prostriedky ušetrené z platov sudcov sú vo vzťahu k príjmom a výdavkom štátneho rozpočtu Slovenskej republiky úplne zanedbateľné. Pritom, platová reštrikcia sudcov je ustanovená na časovo neobmedzené obdobie, teda nejde o platovú reštrikciu odôvodnenú výnimočnými okolnosťami, zložitou finančnou situáciou v štáte. Skutočnosť, že platová reštrikcia sudcov nebola nevyhnutná, potvrdzuje aj fakt, že zákonodarca neznižil platové pomery zamestnancov v oblasti štátnej správy.“* Generálny prokurátor taktiež uviedol, že *„zniženie základne pre výpočet platu sudcov znamená zníženie jediného zdroja príjmov sudcov“*, pričom *„na rozdiel od sudcov peňažný príjem poslancov za výkon ich poslaneckého mandátu nemusí byť ich jediným pravidelným mesačným príjmom“*. Podstatu zásahu do princípu proporcionality zhrnul generálny prokurátor slovami: *„znižovanie doterajších platových pomerov sudcov vedie k ich príjmovej degradácii v porovnaní s ostatnými právnickými povolaniami a k znižovaniu ich spoločenského postavenia.“*

99. Ústavný súd v otázke porušenia princípu proporcionality upozorňuje na skutočnosť, že v prípade posudzovanej legislatívy neboli splnené základné podmienky na aplikáciu tradičného testu proporcionality. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že test proporcionality sa uplatňuje v záujme posúdenia ústavnej akceptovateľnosti zásahov štátu do ústavou či platnou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv a slobôd, resp. v prípade posúdenia kolízie týchto práv alebo slobôd, a patrí k štandardným metódam používaným v rozhodovacej činnosti ústavných súdov, čoho dôkazom je nielen opora vo vedecko-právnej doktríne (Holländer, P. Filipika proti redukcionizmu. Bratislava : Kalligram, 2009, s. 140 a nasl., alebo Holländer, P. Ústavněprávní argumentace. Praha : Linde nakladatelství, s. r. o., 2003, s. 22 a nasl.), ale aj predchádzajúca judikatúra ústavného súdu, ktorý už opakovane aplikoval test proporcionality v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. PL. ÚS 23/06, II. ÚS 152/08, IV. ÚS 107/2010, PL. ÚS 13/2012).

100. Vychádzajúc zo základných faktov posudzovaného prípadu, musí ústavný súd skonštatovať, že v posudzovanej veci nejde o zásah do základných práv a slobôd garantovaných ústavou či platnou medzinárodnou zmluvou, keďže právo sudcov na hmotné zabezpečenie je v slovenskom právnom poriadku garantované na zákonnej úrovni (§ 4 ods. 2 zákona o sudcoch), nie na ústavnej, ako je to napríklad v Ústave Írska alebo v ústavnom dokumente USA (porov. bod 75).

Valorizácia v prípade výraznejšieho rastu priemerného platu zamestnanca národného hospodárstva

101. Vo vzťahu k vypusteniu § 85 zákona o sudcoch [Úprava základného platu; (1) Ak sa v rozhodujúcom období zvýši priemerný plat zamestnanca národného hospodárstva Slovenskej republiky viac ako o 10 %, upraví sa sudcovi základný plat o príslušné percento. (2) Rozhodujúcim obdobím podľa odseku 1 je predchádzajúci kalendárny polrok.] ústavný súd uvádza, že z princípu nezávislosti súdov nemožno vyvodiť takéto právo na valorizovanie plátov. V náleze sp. zn. PL. ÚS 12/05 (*platy sudcov III*) ústavný súd uviedol: «Navrhovatelia tvrdia, že prijatím ustanovenia § 29d ods. 2 zákona č. 668/2002 Z. z. bolo sudcom všeobecných súdov „odňaté právo na každoročné prispôsobenie platových pomerov meniacim sa podmienkam transformujúceho sa hospodárstva Slovenskej republiky“. Ústavný súd konštatuje, že „právo sudcov“ formulované takýmto spôsobom neexistuje.» Ústavný súd nemá dôvod sa v predmetnej veci odkloniť od tohto právneho názoru, aj keď sa citovaný nález týkal len jedného roka.

Vzťah referenčných noriem čl. 144 a čl. 141 ústavy

102. Ústavný súd nevyhovel časti návrhu, v ktorom navrhovatelia požadovali vysloviť nesúlad označených ustanovení s čl. 141 ods. 1 a 2 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že čl. 141 ods. 1 a 2 ústavy rieši inštitucionálne otázky výkonu súdnictva súdmi ako takými vrátane ich nezávislosti, a nie otázku sudcovskej nezávislosti jednotlivých sudcov, ktorá je riešená spolu s celkovým riešením postavenia sudcov v čl. 144 ústavy (PL. ÚS 12/05; *platy sudcov III*).

Aplikácia zúženia osobného rozsahu výroku formulou „vo vzťahu k sudcom“

103. Ústavný súd aplikoval vo výroku uznesenia o prijatí veci a o pozastavení účinnosti č. k. PL. ÚS 103/2011-16 zúženie osobne pôsobnosti formulou „vo vzťahu k sudcom“. Ústavný súd si uvedomuje, že podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Na druhej strane pri absencii možnosti odložiť účinky publikovaného nálezu je podľa ústavného súdu bezpečnejšie z hľadiska právnej istoty zúžiť výrok, pretože okamihom uverejnenia nezúženého výroku by textuálne, gramaticky nastali iné účinky, než boli účinky predpokladané nálezom (porov. nálezy sp. zn. PL. ÚS 8/96, sp. zn. PL. ÚS 6/94 a nález Ústavného súdu ČSFR Pl. ÚS 78/92.; bod 130 nálezu sp. zn. PL. ÚS 13/2012; porov. nález Ústavného súdu Českej republiky taktiež o platoch sudcov sp. zn. Pl. ÚS 12/10 zo 7. septembra 2010, dôvetok výroku „*pokud se týká soudce*“). Právna istota vyžaduje zvlášť pri tomto typu výroku legislatívnu aktivitu zákonodarcu, aby čím skôr po vyhlásení nálezu bola úprava jasná, nevzbudzujúca interpretačné problémy.

Súlad ustanovenia § 2 ods. 1 v časti „znížený podľa ods. 2“ vo vzťahu k sudcom ústavného súdu, § 2 ods. 2 vo vzťahu k sudcom ústavného súdu, § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom ústavného súdu a ustanovenia § 29g ods. 4 zákona č. 120/1993 Z. z. s referenčnými normami; rozhodovanie ústavného súdu o vlastných platoch

104. Ústavný súd musí v prvom rade vyriešiť otázku referenčného kritéria. Kritérium jeho nezávislosti, ktoré by malo byť referenčnou normou, možno vyčítať z čl. 124 a čl. 134 ods. 4 ústavy (*Sudca ústavného súdu skladá do rúk prezidenta Slovenskej republiky tento sľub: „Sľubujem na svoju česť a svedomie, že budem chrániť neporušiteľnosť prirodzených práv človeka a práv občana, chrániť princípy právneho štátu, spravovať sa ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, a rozhodovať podľa svojho najlepšieho presvedčenia, nezávisle a nestranne.“*). Tieto ustanovenia ako referenčné navrhovatelia

neuviedli. Bez snahy neúmerne rozširovať rozsah čl. 1 ods. 1 ústavy (konkrétne princípu právneho štátu) ústavný súd je presvedčený, že aj tento obstojí ako referenčná norma, pretože nezávislosť ústavného súdu možno považovať za súčasť požiadaviek právneho štátu (porov. stanovisko Benátskej komisie č. 598/2010). Z tohto dôvodu je nutné pod pojmom sudca vo výroku nálezu vnímať aj sudcu ústavného súdu.

105. Ústavný súd taktiež vníma delikátnosť (chúlostivosť) situácie, keď je povolaný rozhodovať o platových náležitostiach svojich sudcov. Po starostlivom zvážení, berúc do úvahy svoj pomer k veci, rozhodol sa ústavný súd, že návrhu vyhovie. Ústavný súd pri tomto rozhodovaní bral do úvahy skutočnosť, že napadnuté ustanovenie je z hľadiska jeho podstaty bezprostredne previazané s otázkou platov všeobecných sudcov. Ako je zrejmé z odôvodnenia, pri rozhodovaní o platoch všeobecných sudcov ústavný súd nadviazal na svoju čitateľnú, ustálenú judikatúru, neutrálne princípy. Ústavné súdy ako hraničné orgány (*Grenzorgane*) musia niekedy riešiť otázky, ktoré sa týkajú nich samých.

106. Pre súdne orgány všeobecne a pre ústavný súd osobitne možno formulovať zákaz *denegationis iustitiae*. Inak povedané, ak ústava poskytuje (ústavnému) súdu určitú kompetenciu, potom ústavný súd musí – ak sú inak splnené procesné podmienky – byť schopný takú kompetenciu uplatniť a o podanom návrhu, ktorý sa na túto kompetenciu odvoláva, rozhodnúť.

107. Súčasťou ústavy sú okrem iného aj ustanovenia o ústavnom súde, jeho sudcoch a konaní pred ním, ktorých podrobnejšie vykonanie je zverené zákonu (čl. 140 ústavy). Ani tento zákon o ústavnom súde a normy vydané na jeho základe nie sú vylúčené z prieskumu ústavného súdu; ani tieto ustanovenia ústavy nie sú vylúčené z kompetencie ústavného súdu záväzne ich podľa čl. 128 ústavy vykladať. To všetko spôsobuje, že ústavný súd je v týchto prípadoch už samou ústavou povolaný (a viazaný) na to, aby rozhodoval sám o sebe, a ústavný súd nemôže svoju právomoc odmietnuť ani v takomto prípade.

108. Judikatúra ústavného súdu napokon poskytuje viacero príkladov takého rozhodovania – vo veci sp. zn. PL. ÚS 52/99 (*platy sudcov II*) ústavný súd rozhodoval

o súlade zákona, ktorým boli „zmrazené“ platy sudcov ústavného súdu, s ústavou, vo veci sp. zn. PL. ÚS 12/98 (č. 9/1998 Zbierky nálezov a uznesení) a vo veci sp. zn. PL. ÚS 1/01 zasa ústavný súd rozhodoval o súlade „svojho“ zákona (o ústavnom súde) s ústavou.

109. Ústava tak priamo predpokladá, že sudca ústavného súdu (ba dokonca všetci sudcovia) sa môže (môžu) pri svojom rozhodovaní dostať do situácie, v ktorej by sudca všeobecného súdu bol jednoznačne vylúčený, napriek tomu však nezbavuje ústavný súd kompetencie rozhodnúť.

110. Príklady poskytujú aj zahraničné skúsenosti – bavorský ústavný súd musel napríklad rozhodnúť o prípustnosti ľudovej iniciatívy (petície s návrhom zákona), ktorá predpokladala zbavenie funkcií aktuálnych sudcov ústavného súdu a ich nahradenie inými, volenými iným spôsobom. Navrhovatelia ľudovej iniciatívy žiadali zároveň vylúčenie všetkých sudcov ústavného súdu. Túto žiadosť bavorský ústavný súd vo svojom uznesení z 31. januára 2000 (sp. zn. Vf. 112-IX-99, uverejnené v NJW 2000, 2809) odmietol ako neprípustnú a v dôvodoch odkázal (okrem procesných pravidiel, ktoré v našich súvislostiach nie sú podstatné) i na výnimočnosť svojho postavenia a výlučnosť svojej kompetencie v danej otázke.

111. Možno tu pripomenúť aj teóriu hraničného orgánu Alfreda Verdrossa, rakúskeho právneho filozofa a bývalého sudcu Európskeho súdu pre ľudské práva 1959 – 1977 (*Každý právni řád však předvídá existenci orgánu, jemuž rovněž ukládá, nařizuje určité chování, avšak bez toho, že by mu hrozil pro případ jeho porušení sankčním důsledkem. Příklad takového orgánu Verdross vidí v nejvyšším soudě (a ani jeho kárný senát nepovažuje za kontraargument, protože tím posledním v řadě orgánů by byl právě on). Tím se dostává k jádru své koncepce: „V každém právním společenství narazíme tedy konečně na poslední orgán, jenž můžeme označit jako hraniční orgán. Rovněž hraniční orgán »má« na základě pozitivního právního řádu sledovat určité chování. Takovéto »mětí« však není odůvodněno hrozbou důsledku porušení práva, nýbrž apelem na svědomí hraničního orgánu, tedy poukazem na morálku, jež hraniční orgán zavazuje sledovat právní řád podle nejlepšího vědomí a svědomí*) cit. podľa Holländer, P. Nástin filozofie práva,

úvahy strukturální. Praha : Všehrd 2000, s. 74; porov. Holländer, P. Filosofie práva. 2. rozšířené vydání. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 40 – 41).

112. Vychádzajúc teda zo svojho ústavnoprávneho postavenia a konštantného postoja k otázke platových náležitostí sudcov, rozhodol ústavný súd o nesúlade ustanovenia § 2 ods. 1 v časti „znížený podľa ods. 2“ vo vzťahu k sudcom ústavného súdu, § 2 ods. 2 vo vzťahu k sudcom ústavného súdu, § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom ústavného súdu a ustanovenia § 29g ods. 4 zákona č. 120/1993 Z. z. s čl. 1 ods. 1 ústavy, podobne ako pri sudcoch všeobecných súdov.

113. Ústavný súd upozorňuje v záujme právnej istoty, že platy poskytnuté počas pozastavenia účinnosti boli vyplatené na základe ústavne korektného právneho titulu (porov. bod 141 nálezu PL. ÚS 13/2012 a bod 65 nálezu PL. ÚS 109/2011).

IV.

114. Z dôvodov uvedených v časti III tohto nálezu ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

115. Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky strácajú ustanovenia § 2 ods. 1 v časti „znížený podľa ods. 2“ vo vzťahu k sudcom vrátane sudcov ústavného súdu, § 2 ods. 2 vo vzťahu k sudcom vrátane sudcov ústavného súdu, § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom vrátane sudcov ústavného súdu a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov účinnosť. Ak národná rada neuvedie tento zákon a súvisiace predpisy do súladu s ústavou, strácajú po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky platnosť. Pretože preskúmané ustanovenia mali pozastavenú účinnosť, znamená to, že už účinnosť znovu nenadobudnú. Uverejnením tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky zanikajú účinky pozastavenia účinnosti napadnutého zákona (čl. 125 ods. 5 a 6 ústavy).

K výroku a odôvodneniu tohto rozhodnutia sa pripája odlišné stanovisko sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej.

K odôvodneniu tohto rozhodnutia sa pripájajú odlišné stanoviská sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcov Ľubomíra Dobríka a Ladislava Orosza.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2013